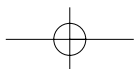
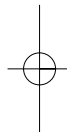
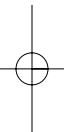
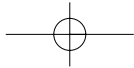

Finančná a nefinančná komunikačná stratégia spoločností

Slovensko 2002-2003

INEKO

Finančná a nefinančná komunikačná stratégia spoločností | Slovensko 2002-2003

Publikáciu spracoval autorský kolektív zamestnancov spoločností

INEKO - Stredoeurópskeho inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy:

König Daniel

Prof. Okruhlica František, CSc.

Kizstner Milan (ed.)

a KPMG Slovensko spol. s r. o. - medzinárodnej audítorskej a poradenskej spoločnosti:

Ing. Chrenko Juraj

Ing. Greguš Michal

Ing. Holománi Martin

Ing. Kostík Ľuboslav

Ing. Macháč Igor

Ing. Moravcová Dana

Ing. Pčolová Štefánia

Ing. Šlachtic Martin

Ing. Sodomová Zuzana

Ing. Vančo Ľuboš

Všetky práva vyhradené. Dielo je autorsky chránené vrátane všetkých jeho častí.
Jeho použitie okrem prípadov vymedzených autorským zákonom je zakázané a trestné.

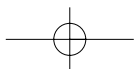
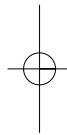
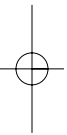
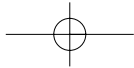
© INEKO - Stredoeurópskeho inštitútu pre ekonomické a sociálne reformy, 2005

© KPMG Slovensko spol. s r. o., 2005

Vydali: KPMG Slovensko spol. s r. o.,
INEKO - Stredoeurópsky inštitút pre ekonomické a sociálne reformy
DTP: Michal Behún (KPMG Slovensko spol. s r. o.)
Lito: TGT, spol. s r.o., Bratislava
Tlač: ExpresPrint, s.r.o., Žilina
Vydané: január 2005

Obsah

Úvod	7
1. Ročná správa – dôležitý komunikačný a informačný prostriedok	9
1.1 Legislatíva upravujúca Ročné správy v Slovenskej republike	9
1.2 Význam Ročných správ	11
1.3 Všeobecná štruktúra Ročných správ	13
1.4 Porovnanie trendov v tvorbe Ročných správ v zahraničí a v Slovenskej republike	15
2. Analýza Ročných správ vybraných spoločností pôsobiacich v Slovenskej republike – účastníkov súťaže „Najlepšia ročná správa 2002 – 2003“	19
2.1 Základné informácie	19
2.1.1 Zoznam spoločností – účast. súťaže „Najlepšia Ročná správa 2002“	19
2.1.2 Zoznam spoločností – účast. súťaže „Najlepšia Ročná správa 2003“	21
2.1.3 Štruktúra spoločností – účast. súťaže „Najlepšia Ročná správa 2002 a 2003“	22
2.2 Finančná časť	23
2.2.1 Charakteristika finančných údajov	23
2.2.2 Kritériá hodnotenia – prehľad výsledkov	24
2.3 Nefinančná (prezentačná) časť	32
2.3.1 Charakteristika údajov všeobecnej informovanosti, organizačnej štruktúry a kontaktných spojení	32
2.3.2 Kritériá hodnotenia – podrobná analýza plnenia súťažných kritérií v prezentačnej časti	36
Záver	43

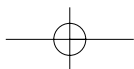
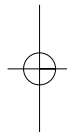
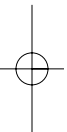
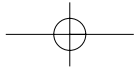
Úvod

K základným funkciám podniku čoraz častejšie patrí i jeho komunikačná schopnosť smerom navonok – k jeho akcionárom, odberateľom, dodávateľom, investorom, bankám, no i smerom dovnútra – k jeho zamestnancom, spoločníkom.

Jednou z možností ako prezentovať podnik ako efektívne fungujúcu podnikateľskú jednotku, obchodného partnera, či zamestnávateľa je pomocou Ročnej správy. Hoci vydanie a zverejnenie údajov v Ročnej správe je požadované zákonom, mnohé spoločnosti už dávno význam Ročnej správy nevidia len v naplnení zákonom stanovených požiadaviek. Práve naopak, Ročnou správou sa snažia prezentovať svoju činnosť navonok i dovnútra. Informácie v nej sú častokrát podložené vyjadreniami vrcholových predstaviteľov, finančnými ukazovateľmi a plánmi do budúcnosti.

V slovenských podmienkach sa úroveň Ročných správ z roka na rok neustále zlepšuje. Táto publikácia stručne zhrňuje doteraz získané poznatky o slovenských Ročných správach a snaží sa dať návod na to, ako ju efektívne využiť aj ako silný informačný a marketingový nástroj.

Napriek tomu, že zákon o účtovníctve hovorí o Výročnej správe, autori tejto publikácie sa dohodli v texte používať termín Ročná správa. Dôvodom je zosúladenie s prekladom anglického výrazu „Annual report“ a nemeckého „Jahresbericht“ a taktiež skutočnosť, že slovo „Výročná“ môže zväzdať k predstave o niečom výnimočnom, s frekvenciou povinnosti zostavenia nižšou ako jeden rok.

1. Ročná správa – dôležitý komunikačný a informačný prostriedok

Komunikácia už dávno nie je len prostriedkom jednoduchej výmeny informácií. Vo vyspelých trhových ekonomikách sa rozvinula do podoby modernej multifunkčnej disciplíny, ktorej úlohou je presvedčiť zákazníkov a ďalších partnerov predat produkciu a služby, vytvoriť nové hodnoty a získať nové zdroje.

K jej základným atribútom patria: jasná vízia, v poslaní starostlivo ošetrovaná značka, ktorá stelesňuje odlišnosť a jedinečnosť, ale aj integrácia a previazanosť jednotlivých aktivít a komunikácia „šitá na mieru“ jednotlivým **zainteresovaným stranám**. V tomto kontexte vychádzame z anglického pojmu „stakeholders“, ktorého voľnejší preklad by mohol byť „tí, ktorí majú určitý záujem, alebo podiel v podniku, alebo môžu mať vplyv na jeho činnosť“. Komunikácia s týmito zainteresovanými stranami prostredníctvom Ročných správ má preto veľký význam.

V praxi dochádza často k zámene pojmu výročná správa a ročná správa a nejasnosti, pokiaľ ide i ich obsah a poslanie.

Povinnosť vyhotoviť **výročnú správu** majú všetky spoločnosti, ktorých účtovnú závierku overuje audítor. V zmysle ustanovení Obchodného zákonníka č. 500/2001 Zb. majú povinnosť zverejnenia informácií a údajov (§40), predkladať výročnú správu predstavenstvom na valnom zhromaždení (§192) a ukladať listiny (účtovná závierka a výročná správa) do Zbierky listín (§28). Pojem výročná správa uvádzaný v ustanoveniach Obchodného zákonníka vyjadruje široký komplexný obsah a poslanie predkladanej správy na takzvanom výročnom riadnom valnom zhromaždení (§ 184). Teda správa má poslanie výročne komplexne zhodnotiť uplynulý obchodný rok spoločnosti na výročnom valnom zhromaždení.

Podľa zákona o účtovníctve č. 431/2002 Zb., ktorý používa pojem výročná správa, musí daný dokument poskytovať pravdivý a verný obraz (§20).

Povinnosť vydať **Ročnú správu** o výsledkoch svojho hospodárenia a predovšetkým svojej finančnej situácie sa vzťahuje podľa zákona O cenných papieroch a investičných službách č. 566/2001 Zb. len na emitentov cenných papierov. Zákon vymedzuje pojem Ročná správa, keď určuje povinnosť predložiť ju Úradu pre finančný trh (§130) a stanovuje, že musí obsahovať (§77) účtovnú závierku overenú audítorm, správu o finančnej situácii, údaje o rozdelení zisku a informáciu o očakávanej hospodárskej a finančnej situácii v nasledujúcom kalendárnom roku. V Ročnej správe teda ide o povinnosť poskytovať informácie užšieho charakteru ako tomu je v prípade výročnej správy.

Pre účely tejto publikácie sa pod Ročnou správou myslí komplexný komunikačný dokument, ktorý je určený čo najširšiemu okruhu zainteresovaných strán. Poslaním Ročnej správy je v **prezentačnej časti** poskytovať všeobecné informácie o profile spoločnosti, konkurenčnej pozícii, poskytovať hodnotenie hospodárskych výsledkov s príslušným komentárom vo vecnej a finančnej oblasti, poskytovať informácie o poslaní, vízii a cieľoch spoločnosti, vlastníckej a organizačnej štruktúre, o plnení záväzkov voči štátu a obchodným partnerom, o spoločenských aktivitách, o ochrane životného prostredia, personálnej politike voči ženám a menšinám, ako aj o zámeroch do budúcnosti.

Dôležitou časťou Ročnej správy je **finančná časť**, ktorej význam bol posilnený novelou zákona o účtovníctve.

Ročná správa v zmysle uvedeného má teda poskytovať komplexný zreteľný a pravdivý obraz o spoločnosti.

1.1 Legislatíva upravujúca Ročné správy v Slovenskej republike

Legislatívna úprava tvorby Ročných správ v Slovenskej republike je veľmi rámcová a roztrieštená. Napriek tomu, že od roku 1993 vznikla účtovným jednotkám zákonná povinnosť každoročne spracovať a publikovať Ročnú správu, doteraz nevenovali podnikateľské subjekty jej tvorbe primeranú pozornosť. Túto novú povinnosť však podnikom neuláhčila ani prijatá právna úprava formy a obsahu Ročnej správy.

V novelizovanom zákone č. 500/2001 Zb. (**Obchodný zákonník**) sú stanovené spoločnosti, ktoré musia mať účtovnú závierku, overenú audítorm, a ďalej:

- povinnosť zverejnenia údajov (§40),
- predkladanie výročnej správy predstavenstvom na valnom zhromaždení (§192),
- ukladanie listín (účtovnej závierky a výročnej správy) do Zbierky listín (§28).

Dôležitý je **zákon č. 566/2001 Zb. O cenných papieroch a investičných službách**, ktorý sa vzťahuje len na emitentov cenných papierov. Zákon vymedzuje pojem Ročná správa, určuje povinnosť preložiť ju Úradu pre finančný trh (§130) a stanovuje, že musí obsahovať (§77):

- účtovnú závierku, overenú audítorm,
- správu o finančnej situácii v zmysle prospektu (§123),
- údaje o rozdelení zisku,
- informáciu o očakávanej hospodárskej a finančnej situácii v nasledujúcom kalendárnom roku.

Stanovením obsahu prospektu emitenta cenných papierov (§123) sa zákon približuje určitej predstave o štandardnej štruktúre výročnej správy.

Vyhotovenie výročnej správy je v prvom rade upravené **zákonom č. 431/2002 Zb. O účtovníctve**, ktorý nadobudol účinnosť k 1.1.2003. Zákon nariaďuje (§20) povinnosť vyhotovenia výročnej správy účtovným jednotkám, ktoré musia mať účtovnú závierku, overenú audítorm. Výročná správa podľa tohto zákona musí poskytovať verný a pravdivý obraz. Zároveň má obsahovať nasledovné rámcové informácie a údaje:

- účtovnú závierku za účtovné obdobie, za ktoré sa zhotovuje výročná správa,
- správu audítora k tejto účtovnej závierke, ak osobitný predpis nestanovuje inak,
- informácie o predchádzajúcom, minimálne dvojročnom vývoji činnosti,
- informácie o dôležitých udalostiach po skončení účtovného obdobia,
- informácie o predpokladanom budúcom vývoji činnosti,
- informácie o výdavkoch na výskum a vývoj,
- informácie o obstarávaní vlastných akcií, dočasných listov, obchodných podielov a akcií, dočasných listov a obchodných podielov ovládajúcej osoby,
- návrh na rozdelenie zisku, alebo vyrovnanie straty,
- informácie o tom, či účtovná jednotka má organizačnú zložku v zahraničí.

Konečné konkrétne znenie uvedených informácií a údajov závisí od predstavy vrcholového manažmentu, vlastníkov podnikov a audítoroch. Nie je daná štandardizácia obsahu tohto dokumentu.

Okrem **zákona č. 21/1992 Zb. O bankách**, ktorý upravuje tvorbu a zverejňovanie výročných správ pre banky a **zákona č. 466/2002 Zb. O audítoroch a slovenskej komore audítorov**, ďalšie právne úpravy zasahujú do problematiky výročných správ už len veľmi okrajovo.

Ďalšie právne predpisy, ktoré upravujú oblasť Ročných správ sú:

- zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- nariadenie vlády č. 42/2004 Z. z. o Obchodnom vestníku,
- opatrenie MF SR z 31. marca 2003, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva.

Neformálne pravidlá

Popri povinných zákonných pravidlách vyhotovovania a zverejňovania Ročných správ je vytvorený priestor aj pre neformálne pravidlá. Je to o to dôležitejšie ako stručne a rámcovo vyznievajú právne úpravy. Zainteresované strany, predovšetkým investori, sa spravidla neuspokoja so stručnými minimálnymi informáciami, vyplývajúcimi zo zákona, keď často sú zámerne potláčané údaje a informácie zo strany podniku, ale vyslovujú požiadavku etického správania sa v podnikaní.

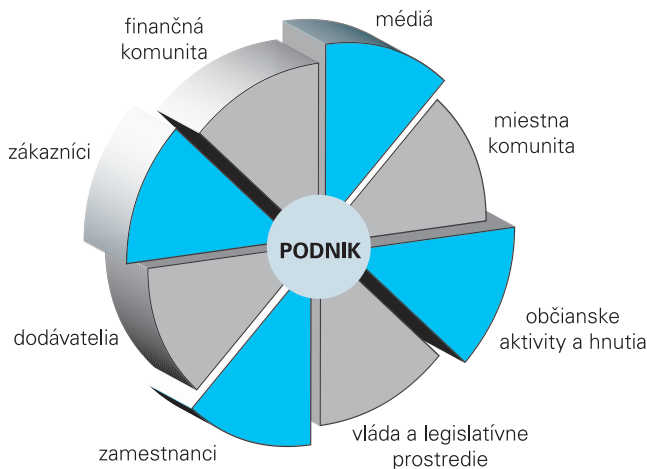
Tento svetový trend spôsobil tlak na vytváranie odporúčaní v správe spoločností, najmä vo vypracovávaní etických kódexov. Pomerne rozšírené v Slovenskej republike sú podnikové a odvetvové etické kódexy. Nás z pohľadu tvorby a zverejňovania Ročnej správy zaujíma osobitne Zjednotený kódex správy a riadenia spoločností (ÚFT a INEKO), vydaný Burzou cenných papierov v Bratislave v septembri 2002 pre emitentov cenných papierov. Cieľom tohto kódexu je predstaviť v Slovenskej republike odporúčené etické princípy, ktoré by mali podniky uplatňovať nad rámec povinných zákonných povinností.

1.2 Význam Ročných správ (informačný zdroj pre investorov, nástroj vzťahov s verejnosťou, a pod.)

Ročná správa poskytuje spoločnostiam príležitosť sklbiť povinnosť vyplývajúcu zo zákona s možnosťou atraktívne prezentovať výsledky svojej činnosti na verejnosti. V prvom rade má byť prostriedkom na zverejnenie faktov poskytujúcich verný a pravdivý obraz o fungovaní spoločnosti. Nemenej dôležitou je aj formálna úprava Ročnej správy, ktorá má aj u nezainteresovaného čitateľa z odbornej verejnosti vyvolať záujem o jej vecný obsah. Význam Ročnej správy spoločnosti spočíva v prezentovaní jej pravdivého obrazu takým spôsobom, ktorý čitateľa zaujme natolko, že informácie zostanú v jeho povedomí. Estetická prezentácia faktov pomocou fotografií a grafov môže z Ročnej správy urobiť silný marketingový nástroj.

Každý podnik vstupuje do veľkého množstva vzťahov s verejnosťou a vytvára rad väzieb so svojim bezprostredným, ale aj širokým okolím. Konkrétny zoznam by bol rozsiahly, ale pri vytváraní podnikovej komunikačnej stratégie je potrebné určiť dôležitosť jednotlivých zainteresovaných strán a určiť ich priority. Niekedy sa úlohy strán aj prelínajú.

Graf 1 | Prehľad typických zainteresovaných strán podniku

Zdroj: Okruhlica, F.: *Strategický význam komunikácie podniku s verejnosťou, Poradca podnikateľa, č.5-6/2001, str.164.*

Finančná komunita, ako jedna z najdôležitejších zainteresovaných strán, ovplyvňuje podnikovú schopnosť získavať finančné zdroje pre naplnenie svojich strategických zámerov. Tvoria ju predovšetkým:

- súčasní akcionári ako vlastníci,
- potenciálni individuálni a inštitucionálni investori,
- analytici,
- banky,
- inštitúcie kapitálového trhu.

Vytvorenie dôveryhodného obrazu podniku v očiach tejto komunity je porovnateľne dôležité, ako schopnosť vyvolať dobrý dojem u zákazníka.

Zákazníci sú spolu s finančnou komunitou pre podnik najdôležitejšou zainteresovanou stranou. Pre väčšiu prehľadnosť ich možno štrukturovať ďalej na individuálnych a inštitucionálnych zákazníkov a distribučné články (kanály). Zákazníci rozhodujú o tom, či kúpia produkt alebo službu a či sa daný podnik presadí na trhu.

Dodávateľmi sú podniky a jednotlivci, ktorí zásobujú podnik vstupmi potrebnými na produkovanie výrobkov a služieb. Situáciu v týchto vzťahoch vážne ovplyvňuje marketing.

Zamestnanci reprezentujú významnú zainteresovanú stranu v podniku, a to na všetkých úrovniach. Ide skôr o internú komunikáciu, ale jej úspešnosť bezprostredne vplýva aj na kvalitu komunikácie s ostatnými zainteresovanými stranami.

Vláda a legislatívne prostredie majú svojou úrovňou a vývojom bezprostredný vplyv na správu a riadenie podniku. Ide najmä o oblasť zákonov a nariadení, ktoré sa týkajú činnosti podniku, jeho produktov a služieb, informácií a údajov a podobne.

Občianske aktivity a hnutia ovplyvňujú strategické marketingové rozhodnutia podniku, ktoré je potrebné prediskutovať so spotrebiteľskými organizáciami, so skupinami ochranárov životného prostredia, s menšinovými a inými skupinami.

Miestnu komunitu tvorí obyvateľstvo v regióne, v ktorom podnik pôsobí, inštitúcie samosprávy a obecné organizácie regionálneho charakteru.

Média, ako zainteresovaná strana, spracovávajú podnikové informácie do tvaru objektívnych a pre čitateľov dôveryhodných správ, názorov a komentárov. V záujme nezávislosti sú využívané viaceré zdroje informácií.

Finančná komunita sa s osobitnou pozornosťou venuje hodnoteniu informácií, ktoré poskytujú podniky verejnosti aj prostredníctvom Ročných správ. Akcionári a ďalší investori sa na odporúčanie analytikov rozhodujú, kam vložia svoje voľné prostriedky na primerané zhodnotenie. Kladú si otázky, či sú krajina alebo odvetvie, v ktorom firma podniká, dostatočne stabilné a zároveň perspektívne. Kvalifikované rozhodovanie teda vyžaduje dostatok kvalitne spracovaných transparentných informácií a údajov.

O „investičné veno“ sa vedie na globálnych finančných trhoch tuhý boj. Kto tieto procesy nepochopí alebo v záujme svojich neštandardných ambícií nechce pochopiť, bude stratu ťažko dobiehať. Môže sa rovnako stať, že kým je ešte podnik veľmi dobrou investíciou, ale úmyselne sa „o ňom nič nevie“, potom môže dôjsť k prekročeniu kritického prahu a môže byť neskoro.

V poslednom období navyše globalizácia trhov a finančných operácií vyvíja silný tlak na profesionálne zvládnutie komunikácie podniku s medzinárodnou finančnou sférou. Čo sa „deje doma“, určite nezostane utajené ani na druhom konci zemegule. A práve tam môžu byť najzaujímavejší investori.

Rastie počet súkromných investorov a otvárajú sa nové možnosti financovania aj malých a stredných rastových podnikov, ktoré môžu získať prostriedky pre svoj rozvoj práve na finančných trhoch s rizikovým kapitálom. Rovnako narastá záujem verejnosti o možnosti rozložiť svoje voľné finančné prostriedky do rôznych finančných produktov.

Podnik musí hľadať podporu vo finančných inštitúciách aj prostredníctvom vydávania kvalitných Ročných správ, v ktorých ich bude pravidelne informovať o svojich hospodárskych aktivitách, ale musí im aj vysvetľovať svoje strategické zámery do budúcnosti.

Podnik tak oslovuje nasledovné strany: akcionárov, individuálnych a inštitucionálnych investorov, finančných poradcov a sprostredkovateľov, zástupcov hlavných investorov, finančných analytikov, brokerov, právnikov, médiá, štátne orgány a ďalšiu odbornú komunitu.

Podniky si musia predovšetkým plniť **informačné povinnosti** určené zákonom a informovať o všetkých zmenách, ktoré môžu ovplyvniť cenu ich akcií na burze cenných papierov. O ich profesionalite dosť napovie presnosť, kvalita, včasnosť a komplexnosť informácií a údajov, ktoré o svojich aktivitách publikujú aj vo svojich Ročných správach.

Starostlivosť **o akcionárov ako vlastníkov** a pestovanie ich lojality je v súčasnom období, kedy sú akvizície, fúzie a strategické aliancie atraktívne a nevyhnutné, veľmi dôležitá. Podnik by to nemal brať na ľahkú váhu a mal by vytvárať príležitosti k spätnej väzbe a vzájomnej komunikácii.

Základom je kvalitná databáza akcionárov a veľmi dobrým odrazovým mostíkom sa stáva internet. Ten vytvára podmienky na väčšiu informačnú otvorenosť a umožňuje podnikom, aby pravidelne aktualizovali informácie, ktoré môžu investori okamžite využívať. Podniky, ktoré nie sú na tieto požiadavky pripravené, strácajú atraktívnosť. Využitie internetu na aktívnu komunikáciu s investormi a ostatnými zainteresovanými stranami prinášajú podnikom aj zníženie nákladov na výrobu printových materiálov.

Počnúc 90. rokmi a zvlášť v súčasnosti sa nachádzame v období mimoriadne zrýchľujúcich sa kvalitatívnych zmien. Podnikateľský úspech je v rozhodujúcej miere závislý od vonkajšieho okolia podniku, ktorý nadobúda globálny charakter. To znamená, že podnik uspeje len vtedy, ak nadviaže funkčný dialóg a systematickú spoluprácu so všetkými rozhodujúcimi zainteresovanými stranami a bude pestovať svoj dobrý imidž. Dôveru a podporu zainteresovaných strán môže podnik získať len vtedy, ak bude dlhodobo riadiť stratégiu svojej podnikovej komunikácie ako komplexný proces. Verejnosť bude zároveň stále intenzívnejšie presadzovať svoju potrebu vedieť, alebo mať právo nahliadať do „podnikovej kuchyne“ a kontrolovať, či podnik skutočne koná tak, ako deklaruje.

1.3 Všeobecná štruktúra Ročných správ

Pri tvorbe kvalitnej Ročnej správy je dôležité prepojenie formálnych a neformálnych pravidiel tak, aby obsahovala všetky relevantné údaje a informácie pre zainteresované strany, ktorým je určená. Ročná správa by mala mať logickú štruktúru, nemali by v nej chýbať všeobecná, strategická informovanosť zainteresovaných strán a informácie z finančnej oblasti. Svoju hodnotu má Ročná správa v komunikačnej a grafickej úrovni.

Určitým vodítkom pri tvorbe Ročnej správy v podniku môže byť nasledovná osnova, ktorú uvádzame na základe niekoľkoročných skúseností z hodnotenia Ročných správ vybraných spoločností pôsobiach na Slovensku a z analýz Ročných správ zahraničných podnikateľských subjektov:

Obsah

Praktické je umiestniť ho na samotný začiatok Ročnej správy. Občas sa vyskytuje odčlenenie obsahov prezentačnej a finančnej časti. (rozsah: 1 strana)

Poslanie, vízia, zdieľané hodnoty a ciele podniku, prípadne motto

Hneď po obsahu na dvojstrane by mohlo byť uvedené poslanie, vízia, ciele, zdieľané hodnoty, motto, ako základné nosné hodnoty spoločnosti. Navodzuje to pocit jasného smerovania podniku. Je vhodné stručne uviesť kódexy, ktorými sa spoločnosť riadi. Mnohé spoločnosti nemajú ujasnené princípy tvorby poslania, vízie a kódexov. (rozsah: 2 strany)

Profil spoločnosti so základnými údajmi, informáciami, prípadne ukazovateľmi

Mal by poskytovať stručné, ale najdôležitejšie informácie o podniku, predovšetkým o hlavnom a vedľajšom predmete činnosti, historickom vývoji spoločnosti, pozícii na domácom a zahraničných konkurenčných trhoch, dosiahnutých pozitívnych výsledkoch (ocenenia a certifikáty). Treba tu uviesť prehľad vývojových trendov v základných ukazovateľoch, ktorý závisí od sektoru podnikania, informácie, ktoré zaujímajú akcionárov a ďalšie zainteresované strany, a to finančné ukazovatele (vybraté údaje a ukazovatele z výkazov, dividendy, údaje na akciu, počet zamestnancov), ale aj prevádzkové ukazovatele (podľa charakteru podnikania vybrané ukazovatele produkcie a služieb). Pre lepšiu názornosť a oživenie je vhodné uviesť zrozumiteľné grafy a tabuľky, dôležitý je aj časový rad ukazovateľov minimálne v rozpätí 3-6 rokov. (rozsah: 1 strana)

Úvodné slovo predstaviteľa podniku

Autorom úvodného slova býva spravidla predseda predstavenstva a generálny riaditeľ. Úvodné slovo je chápané aj ako list akcionárom a ostatným zainteresovaným stranám a je veľmi dôležitou súčasťou Ročnej správy. Malo by definovať prostredie, v ktorom sa realizovali ciele spoločnosti a zároveň by malo načrtnúť budúcnosť prostredníctvom vízie. (rozsah: max. 2 strany)

Štruktúra vlastníkov, správnych orgánov a vedenia podniku

Akcionári, ale aj ďalšie zainteresované strany, najmä investori, majú záujem mať informácie o štruktúre vlastníkov, na akých trhoch sú akcie obchodované, aký bol vývoj cien akcií, v akých objemoch boli akcie obchodované, to všetko vyjadrené v určitom časovom rade, pokiaľ možno aj graficky. Ak tieto ukazovatele neboli uvedené v časti „profil spoločnosti“, mali by byť uvedené v tejto časti a zároveň by tu nemali chýbať aj informácie týkajúce sa termínu konania nasledujúceho valného zhromaždenia. Správne orgány, predstavenstvo a dozorná rada by mali poskytnúť informácie o jednotlivých funkcionároch a členoch, s ich fotografiou (individuálna, alebo skupinová), informáciou o vzdelaní, odbornom zameraní atď. (rozsah: max. 2 strany)

Správa predstavenstva a vedenia o hospodárskej činnosti a stave majetku

Významná a oproti ostatným častiam aj rozsiahlejšia a analytickejšia kapitola, kde je priestor pre vysvetlenie a komentáre k najdôležitejším udalostiam v činnosti podniku, ktoré zásadne ovplyvnili konkurenčnú úspešnosť spoločnosti v priebehu uplynulého obchodného roku. Tým je zároveň vytvorené východisko pre zamyslenie sa do budúcnosti. Prehľadnosť jednotlivých oblastí podnikania zvýšia zrozumiteľné grafy a tabuľky. Bez ohľadu na predmet činnosti je vhodné informovať o makroekonomických a odvetvových podmienkach, pokiaľ možno stručne. V prípade, že to neobsahuje úvodné slovo, treba uviesť obchodné

aktivity v hlavných činnostiach, podporné marketingové činnosti, úspechy dosiahnuté na trhoch, informácie o vedľajších obchodných aktivitách, výšku investícií, finančnú situáciu v zásadných ukazovateľoch s príslušným verbálnym kvalifikovaným komentárom (stabilita, platobná schopnosť, finančná nezávislosť, výnosovosť, rentabilita, likvidita, vývoj pohľadávok, zdroje financovania, hodnotenie štruktúry aktív a pasív a i.), informácie o výskume a vývoji, systéme riadenia, prijatých organizačných zmenách s odvolaním sa na organizačnú štruktúru na záver Ročnej správy. Dôležité sú informácie o zamestnancoch a sociálnej politike v podniku (veková, vzdelanostná štruktúra, podľa pohlavia, menšiny), je možné osloviť ďalšie zainteresované strany informáciami o vzťahoch s regiónom, životným prostredím, ak nechceme vyčleniť osobitné kapitoly. Na záver je potrebné formulovať strategické ciele a zámery na nasledujúce obdobie, môžu byť aj v osobitnej kapitole, (rozsah: 10 až 20 strán, i viac, závisí to od veľkosti podniku)

Zamestnanci a rozvoj ľudských zdrojov, menšiny

V prípade voľby samostatnej kapitoly je potrebné plne využiť prednosti dosiahnuté v oblasti investícií do zamestnancov. Kapitola by mala byť jasná, presvedčivá a malo by z nej vyžarovať stotožnenie sa zamestnancov so spoločnosťou, hrdosť na to, že sú zamestnaní práve v danej spoločnosti, aký je ich podiel na komunikácii v rámci podniku (inovačné aktivity), prípadne opak, ako napr. negatívna fluktuácia. Mala by tu byť uvedená vzdelanostná a veková štruktúra zamestnancov v časovom rade niekoľkých rokov, informácie o podiele žien na danej štruktúre, a to napriek tomu, že osobitné uvádzanie žien a menšín má svojich oponentov. V tejto časti môže byť uvedený vývoj miezd, produktivita práce, pri vzdelanostnej štruktúre je možné uviesť systémové programy zvyšovania kvalifikácie a rekvalifikácie ako celoživotného procesu, informácie o sociálnom programe pre zamestnancov, zamestnávaní hendikepovaných osôb, menšín a pod. (rozsah: 2 strany)

Environmentálne aktivity

Samostatnú časť Ročnej správy môžu zvoliť spoločnosti, ktorých hlavný predmet činnosti priamo i nepriamo významne zasahuje do kvality životného prostredia. Podniky v týchto odvetviach môžu prezentovať svoje investičné aktivity na skvalitnenie technológií, ktoré podstatne menej poškodzujú životné prostredie a zabezpečujú ochranu zdravia vlastných zamestnancov. Môžu tu byť uvedené aj príklady nepriamych aktivít, ktoré zlepšujú životné prostredie. Kapitulu je možné nadviazať na výskum a vývoj. (rozsah: 3 strany)

Humanitné aktivity, sponzoring a charita

Aj tejto oblasti je možné venovať osobitnú kapitolu, viaceré podniky to prezentujú prostredníctvom tzv. Corporate Social Responsibility ako vhodne prezentovaného good will. V tejto časti sa prezentuje vedomie zodpovednosti podniku voči sociálnym problémom spoločnosti, identifikuje subjekty, ktorým podnik programovo pomáha (v zmysle prijatej stratégie v danej oblasti, napríklad šport, kultúra, charita, školstvo, zdravotníctvo), alebo jednorázovo pomohol, vhodné je dotvoriť text fotkami, dokumentujúcimi aktivity. Finančné prostriedky možno vyčíslieť v určitom časovom rade, zároveň aj vyjadriť perspektívu v danej oblasti. (rozsah: 3 strany)

Etické kódexy

Informuje o hodnotách prijatých podnikom pre vymedzenie hraníc etiky v činnosti podniku. Je tu možné uviesť tituly dokumentov vo formálnej podobe, typ prijatých dokumentov (podnikový, odvetvový a všeobecný kódex), osobitne na tomto mieste upozorňujeme na kódex pre správu podniku (Corporate Governance, premietnutý do Zjednoteného kódexu pre správu spoločnosti, prijatý BCPB). V prípade tohto kódexu by malo byť zverejnené, nakoľko sa stotožňuje podnik z jednotlivými ustanoveniami kódexu a ako ho chce postupne plniť. (rozsah: 1 strana)

Správa dozornej rady

Správa dozornej rady je dôležitou časťou Ročnej správy, veď má odrážať kontrolu záujmov akcionárov, ako spoločnosť zhodnocuje ich investíciu a ako hospodári s ich majetkom. Spravidla informuje o tom, ako sa predstavenstvo podieľalo na plnení podnikateľského plánu, vyjadruje sa k úrovni spolupráce s predstavenstvom a vedením podniku, hodnotí dodržiavanie stanov a štatútov, hodnotí dosiahnutý hospodársky výsledok a poskytuje stanovisko k návrhu na rozdelenie zisku, vyjadruje názor na prosperitu podniku. Dôležité je uviesť, že Ročná správa bola odovzdaná audítorovi na odsúhlasenie a že ten s ňou súhlasí, teda,

že dáva odporúčanie ju schváliť na valnom zhromaždení. Správa by nemala byť rozsiahla, nemal by chýbať dátum, plné meno predsedu, jeho podpis, prípadne foto. Nie je chybou, ak je kapitola zaradená aj pred správu audítora vo finančnej časti, i keď sa vyjadruje v širšom kontexte. (rozsah: max. 1 strana)

Sumárne finančné výsledky/ukazovatele

Ide o relatívne samostatnú časť Ročnej správy, ktorá býva v slovenských Ročných správach aj graficky oddelená od predchádzajúcej časti. (rozsah: podľa potreby)

Účtovná závierka (súvaha, výkaz ziskov a strát a poznámky)

Súčasťou finančnej časti Ročnej správy. V slovenskej legislatíve (zákon o účtovníctve) je daný záväzný model účtovnej závierky, ktorý pozostáva z troch zložiek: súvaha, výkaz ziskov a strát a poznámky (súčasťou poznámok sú aj výkaz cash-flow a prehľad o pohybe vlastného imania). Všetky tri zložky sú prepojeným celkom a len tak je možné uspokojiť požiadavku na verné údaje o účtovnej jednotke. Rozsah a podrobnosť sa v Ročných správach rôzni, ale dnes už nestačia len vybrané ukazovatele, vyžadujú sa informácie v plnom rozsahu. (rozsah: podľa potreby)

Správa nezávislého audítora

Súčasťou finančnej časti je aj správa audítora, ktorá obsahuje odstavec vyjadrujúci názor audítora na súlad informácií v Ročnej správe s overovanou účtovnou závierkou. (rozsah: podľa potreby)

Výhľad na nasledujúce roky

Je na zváženie tvorcov Ročnej správy, či takto vytvoriť osobitnú časť na zvýraznenie informácií o svojich budúcich zámeroch v smerovaní podniku alebo či zahrnúť túto oblasť do správy predstavenstva ako jeho integrálnu súčasť, prípadne do časti „Profil spoločnosti“. Dôležité je uviesť ciele na najbližšie obdobie (jedného roka), ako aj strednodobé strategické zámery, informácie o budúcich inováciách a investíciách, nových produktoch a službách, predpokladané verbálne vyjadrené stanovené ciele, ale najmä relevantné finančné ukazovatele (zisk, dividendy a i., komentár k predpokladom ich dosiahnutia vo vzťahu k vývoju externého prostredia). Informácie do budúcnosti sú dôležité pre zainteresované strany akými sú investori a analytici. (rozsah: 2 strany)

Organizačná štruktúra, kontaktné miesta, adresár, legenda pojmov, tiráž

Uvedené informácie na záver Ročnej správy by nemali narušovať plynulosť osnovy, práve naopak, nemalo by to byť výtvarné dielo potláčajúce prehľadnosť a informačnú hodnotu. Tu možno uviesť aj štruktúru prípadných majetkových účastí s príslušnými informáciami. Legenda pojmov, zoznam použitých skratiek a pojmov s vysvetlením zvýši zrozumiteľnosť Ročnej správy. Dôležité je uviesť kontaktné miesto, sídlo spoločnosti, telefónne čísla, fax, adresu firemnej internetovej stránky, e-mail a bankové spojenie. Úplne posledné miesto patrí tiráži, uvádza sa copyright, rok výroby, názov spoločnosti a názov spracovateľa Ročnej správy. (rozsah: 3 strany)

Už z načrtnutej osnovy vidieť, že skutočnou výhodou Ročných správ pre zainteresované strany (osobitne investorov) je, že obsahujú ucelený, všestranný a komplexný prehľad o vývoji podniku. Kladom je aj jej dostupnosť ako verejného dokumentu. Tu sa však ukazuje ako určitý nedostatok práve neštandardizovaná štruktúra Ročnej správy, ktorá sťažuje analytikom benchmarking.

1.4 Porovnanie trendov v tvorbe Ročných správ v zahraničí a v Slovenskej republike

Tvorba Ročných správ

Prax väčšiny podnikov pôsobiach na Slovensku sa pri tvorbe Ročnej správy roky príliš nemení. S prípravou začínajú často až vo februári až apríli nasledujúceho roka. Tento stav je nemenný napriek tomu, že podniky už majú koncom aktuálneho roka jasnú predstavu o jeho výsledkoch a svojom ďalšom smerovaní. Takéto oneskorenie znepokojuje zainteresované strany, ktorým je Ročná správa určená a môže u nich stavať spoločnosť do nedôveryhodnej pozície.

Preto z časového hľadiska je vhodné začať s tvorbou Ročnej správy už koncom aktuálneho roka. Okrem spracovávania aktuálnych informácií a údajov môžu vrcholoví predstavitelia podniku zhodnotiť kvalitu vlastných Ročných správ z uplynulých rokov, ako tieto oslovili preferované zainteresované strany a porovnať ich s Ročnými správami bezprostredných konkurentov, prípadne iných partnerov. Zároveň platí, že včasne vydaná Ročná správa zvyšuje prestíž podnik a nevyvoláva pochybnosti.

Vo vyspelých trhových ekonomikách je dlhodobou praxou vydávať Ročné správy už v priebehu januára nasledujúceho roku. Podľa globálneho prieskumu spoločnosti KPMG z roku 2003 až 75% sledovaných spoločností sektoru energetiky a prírodných zdrojov stihlo vydať Ročné správy do konca januára. Dôvody uvedeného rýchleho postupu sú praktické. Dané spoločnosti totiž majú záujem informovať cieľové zainteresované strany čo najskôr. Sčasti k tejto praxi prispieva aj rozvinutý kapitálový trh vo vyspelých trhových ekonomikách. Informácie z Ročných správ významne ovplyvňujú ceny akcií na burzách cenných papierov.

Rozsah a štruktúra informácií a údajov

Rozsah a štruktúra poskytovaných informácií by mali byť spracované tak, aby ich cieľové zainteresované strany našli bez väčších problémov. Mali by byť spracované prehľadne a usporiadané logicky.

Rozsah strán Ročnej správy by mal byť primeraný. Nemal by veľkým rozsahom spôsobovať chaos v informáciách, ale ani by nemal vyvolávať v čitateľovi pocit detektíva.

V Slovenskej republike a v zahraničí sa ustálila prax, že Ročná správa pozostáva z dvoch pomerne jasne odlíšených častí – prezentačnej a finančnej časti. Kým prezentačná časť, ktorá má veľmi silný marketingový potenciál, sa venuje predstaveniu spoločnosti, finančná časť obsahuje podrobné údaje o výsledkoch hospodárenia. Rozsah strán prezentačnej časti Ročnej správy za rok 2003 na vzorke 50 spoločností pôsobiach na Slovensku bol priemerne 25,3 strany a finančnej časti priemerne 32,8 strán.

Veľmi dôležité je spojiť obe časti Ročnej správy do obsahovo jednotliateho, vzájomne obsahovo a informačne previazaného celku. V Slovenskej republike, ale aj v zahraničí sa stáva, že sa striktné oddeľujú obe časti. Viaceré dôležité finančné údaje zostávajú skryté vo finančných výkazoch namiesto toho, aby sa dostali primerane spracované aj do prezentačnej časti. Zainteresované strany ich pracne hľadajú, aby si mohli utvoriť obraz o spoločnosti.

Celkovo možno konštatovať, že prístup k rozsahu strán Ročných správ sa líši tradíciami a úrovňou legislatívy v jednotlivých krajinách. Kým pre anglosaské krajiny je zaužívaný skôr nižší rozsah strán Ročných správ, pre kontinentálnu Európu sú charakteristickejšie obsiahlejšie Ročné správy. Podľa prieskumu KPMG bol celkový rozsah sledovaných Ročných správ priemerne 121 strán, najmä u nemeckých spoločností. Ročné správy amerických a ruských spoločností boli menej obsiahle.

V prezentačnej a finančnej časti by mala zvoliť spoločnosť z hľadiska časového horizontu päť až šesťročné obdobie. Týka sa to hlavne vývoja na trhoch a vo financiách.

Zainteresované strany vo vyspelých trhových ekonomikách v poslednom období zvyšujú tlak na nadnárodné spoločnosti, aby vo svojich Ročných správach deklarovali plnenie záväzkov v oblastiach, ktoré majú závažný dopad aj na rôzne oblasti života spoločnosti v globálnych rozmeroch. Svedčia o tom aj údaje v porovnávačej štúdii Globálne správy o dopadoch na životné prostredie a sociálnu oblasť, ktorú vykonali spoločnosti csr network a Cameron-Cole LLC z roku 2003 v 100 najväčších svetových spoločnostiach. Táto koncepcia vychádzala z jednoduchého predpokladu, že globálne podnikateľské aktivity týchto spoločností majú globálne dopady a mali by teda poskytovať globálne a nielen národné správy, týkajúce sa dopadov na tieto oblasti. Zainteresované strany analyzujú a monitorujú tieto citlivé oblasti s vysokou pozornosťou. Z geografického hľadiska boli zreteľné rozdiely. Až 62% spoločností, ktoré nepodali o sebe túto správu, malo sídlo v USA, ale v prvej desiatke, ktoré podali globálnu správu boli tri so sídlom v USA. Integrovanú globálnu správu pre obe sledované oblasti malo až 50% spoločností.

Ročné správy podnikov pôsobiach v Slovenskej republike sú informačným zdrojom pre rôzne subjekty doma aj v zahraničí, ale ich informačná náplň nie je u všetkých na dostačujúcej úrovni. Chýbajú najmä:

- identifikačné údaje podniku a možnosť kontaktu,
- informácie o vrcholných predstaviteľoch podniku spolu s ich vizuálnym vyobrazením,
- sprehľadnenia vlastnickej štruktúry,
- odôvodnenia použitej stratégie a jej dôsledky,

- grafické a tabuľkové zhodnotenia trhovej pozície, dosiahnutých výsledkov alebo prieskumov,
- zhodnotenia a vysvetlenia výsledkov hospodárenia obsiahnutých v účtovnej závierke,
- vyjadrenia k uplatňovanej a k plánovanej personálnej politike.

Vo veľmi malej miere sa v Ročných správach stretávame s konkretizáciou cieľov podniku, ktoré chce dosiahnuť alebo už dosiahol a taktiež aj so prehľadným organizácií, s ktorými spolupracuje a aký má prínos táto kooperácia pre podnik.

Významným problémom je aj možnosť prístupu širokej verejnosti k informáciám z Ročných správ. Jednou z možností sprístupnenia je ich dostupnosť na kontaktných miestach alebo prezentácia na webových stránkach podniku, ktorých význam a využitie neustále narastá. Zatiaľ obe z uvedených možností sú málo využívané, a to najmä z dôvodu presvedčenia vedenia podniku, že ich obsah je určený výhradne len akcionárom a vrcholným predstaviteľom.

Pre grafické vyhotovenie je charakteristická: kreativita, nápaditosť, originalita a najmä minimalizovaný kontrast podkladu a textu.

V našich podmienkach je Ročná správa málo využívaná ako nástroj práce s verejnosťou. Vo väčšej miere predstavuje splnenie zákonom stanoveného nariadenia, o čom svedčí i skutočnosť, že ich tvorcami sú najmä akciové spoločnosti.

Ročné správy zahraničných podnikov, pôsobiacich dlhšie časové obdobie v trhovom prostredí, vytvárajú dostačujúci kontakt s verejnosťou poskytovaním informácií zabezpečujúcich transparentnosť a aktuálnosť. Vyznačujú sa nápaditosťou a výstižnosťou, grafickou i textovou.

Zaujímavým prvkom je na začiatku alebo na okrajoch úvodnej strany publikácie prezentovať:

- najdôležitejšie údaje o hospodárení,
- štruktúru a podiely obchodných oblastí podniku,
- organizácie tvoriace podnik,
- hlavné body poslania podniku.

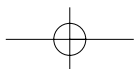
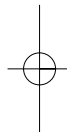
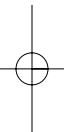
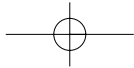
Jednotlivé údaje uvádzané v Ročných správach sú prehľadne usporiadané do tabuliek alebo znázornené v grafoch a obohatené množstvom vysvetliviek, komentárov, zdôvodnení a smerovaní. Okrem údajov týkajúcich sa hospodárenia podniku venujú svoju pozornosť aj trhovému prostrediu, v ktorom pôsobia. Identifikujú svoju pozíciu, ciele a organizácie, s ktorými spolupracujú, alebo ktoré sú ich najväčšími konkurentmi. Pri týchto spoločnostiach svoju pozornosť smerujú na ich ciele, príp. ich porovnávajú s vlastnými. Významnú pozornosť venujú aj aktuálnym trendom a problémom v oblasti podnikania, ako aj zamestnaneckej politike.

Časť obsahujúca údaje z účtovnej závierky a správa audítora je umiestnená za všeobecnými informáciami podniku, t. j. na konci publikácie.

Niektoré Ročné správy vydané v zahraničí sú vytvorené netradičnými spôsobmi a doplnené málo používanými prvkami. Zaujímavým riešením je uplatnenie formy interview s vrcholným predstaviteľom podniku, ktorý má tak možnosť vyjadriť sa k najžiadanejším otázkam, napríklad ak vznikla v priebehu sledovaného obdobia závažná skutočnosť. Ďalším neobvyklým spôsobom je aj sprostredkovanie informácií o jednotlivých oblastiach podnikania nezainteresovanou osobou, na základe poskytnutých údajov, rozhovorov, pozorovaní. Nevyhnutným predpokladom je, že táto osoba má skúsenosti v práci s verejnosťou. Vhodným doplnkom Ročnej správy je prehľadné zhodnotenie sledovaného obdobia v mesačných úsekoch spolu s uvedením najdôležitejších udalostí v tomto čase.

Grafické ilustrácie sa viažu k prezentácii firmy - logom, fotografiami vrcholných predstaviteľov a aj k obrázkom zobrazujúcich podnikové oblasti vystihujúcich text.

Všeobecná informovanosť je u zahraničných Ročných správ väčšia ako tuzemských a ich dostupnosť je zabezpečená ich uverejňovaním na www-stránkach.

2. Analýza Ročných správ vybraných spoločností pôsobiacich v Slovenskej republike – účastníkov súťaže „Najlepšia Ročná správa 2002 – 2003“

2.1 Základné informácie

Vývoj v oblasti podnikania významne zasiahol aj do charakteru Ročných správ spoločností pôsobiacich v Slovenskej republike. Jedným z projektov zameraných na hodnotenie kvality Ročných správ na Slovensku je projekt „Najlepšia ročná správa“. Ide o súťaž, organizovanú každoročne od roku 1999, v ktorej sa z pohľadu viacerých kritérií hodnotí kvalita printových a elektronických (internetových) Ročných správ obchodných spoločností so sídlom na Slovensku. Údaje uvedené v tejto kapitole boli získané analýzou a porovnaním rôznych kritérií Ročných správ spoločností – účastníkov súťaže za roky 2002 a 2003. Poskytujú možnosť zachytiť vývoj v tvorbe Ročných správ tu pôsobiacich spoločností a pomenovať ich kvalitu, pričom osobitne je analyzovaná finančná a osobitne nefinančná časť týchto Ročných správ.

2.1.1 Spoločnosti – účastníci súťaže „Najlepšia Ročná správa 2002“

Názov organizácie	Tržby (v tis.SKK)	Čistý zisk (v tis. SKK)	Suma aktív (netto v tis. SKK)	Počet zamestn.	pozn.	
AXA, a.s., Bratislava	198 550	15 619	193 683	153	O	*
B.O.F., a.s., Bratislava	2 848 821	98 426	5 440 676	82	O	
BCI, a.s., Žilina	245 869	1 148	144 106	243	V	
BCPB, a.s., Bratislava	64 057	8 889	170 773	41	O	
Biama, a.s., Nové Zámky	2 126 486	51 443	1 691 291	neuv.	O	***
Biotika, a.s., Slovenská Ľupča	1 691 716	13 295	1 950 937	neuv.	V	
CI Holding, a.s., Bratislava	1 330 884	95	682 469	neuv.	O	*****
Citibank (Slovakia), a.s., Bratislava	3 121 812	635 430	26 917 080	200	B	
Continental Matador, s.r.o., Púchov	7 143 617	331 311	6 710 175	940	V	*
Coop Jednota, s.d., Slovensko	345 036	7 219	896 714	neuv.	O	**
Credit Suisse Life&Pensions DDP, Bratisl.	118 267	19 943	512 636	30	P	*****
ČSOB Stavebná sporiteľňa, a.s., Bratislava	311 504	(15 690)	4 390 547	neuv.	B	
Datalan, a.s., Bratislava	1 016 234	8 746	316 469	105	O	***
Doprastav, a.s., Bratislava	6 618 564	227 970	3 542 479	2 994	V	*,***
Duslo, a.s., Šaľa	8 754 932	204 596	7 622 872	2 882	V	
Elas, s.r.o., Prievidza	362 820	24 822	212 113	neuv.	O	***
Eximbanka SR Bratislava	600 314	207 418	6 921 089	104	B	
HVB Bank Slovakia, a.s., Bratislava	3 187 480	751 467	40 975 597	396	B	
Chemko, a.s., Strážske	3 095 258	74 120	3 026 871	102	V	***
Chemza, a.s., Strážske	1 405 753	23 619	621 956	492	V	
Komerční banka, a.s., Bratislava	375 549	9 506	5 975 511	115	B	***
Komunálna poisťovňa, a.s., Banská Bystrica	273 859	35 379	872 551	210	P	*****
Kooperativa poisťovňa, a.s., Bratislava	5 301 454	146 010	8 056 857	743	P	*****
Letové prevádzkové služby SR, š.p., Bratisl.	1 173 114	77 801	1 852 683	508	O	
Ludová banka, a.s., Bratislava	9 091 333	273 047	30 849 903	576	B	

Názov organizácie	Tržby (v tis.SKK)	Čistý zisk (v tis. SKK)	Suma aktív (netto v tis. SKK)	Počet zamestn.	pozn.
Martinská teplárenská, a.s., Martin	468 847	(199 501)	1 119 032	278	O
Matador, a.s., Púchov	7 851 000	236 000	8 987 000	2 668	V ***
Neografia, a.s., Martin	1 590 828	33 966	1 387 683	1 040	O
NCHZ, a.s., Nováky	4 797 464	11 077	3 676 399	1 640	V
Orange Slovensko, a.s., Bratislava	13 131 013	1 889 365	11 778 689	1 136	O *
PKB, a.s., Žilina	2 256 866	346 179	29 828 154	601	B
Poistovňa Cardif Slovakia, a.s., Bratislava	57 108	1 131	168 211	12	P *, *****
Pokoj DDP, Bratislava	1 450 473	36 247	1 190 421	neuv.	P *****
Poštová banka, a.s., Bratislava	2 278 246	(45 947)	25 288 321	750	B
Považská cementáreň, a.s., Ladce	1 402 778	53 926	1 341 305	neuv.	V
DDP TATRY - SYMPATIA, Bratislava	1 434 373	144 893	4 350 737	neuv.	P
Prvá penzijná správ. spol., a.s., Bratislava	64 775	4 208	117 005	neuv.	P *****
Prvá stavebná sporiteľňa, a.s., Bratislava	3 619 332	1 504 333	43 808 913	422	B
QBE poisťovňa, a.s., Košice	462 774	5 761	1 609 116	neuv.	P *****
Q-EX, a.s., Trenčín	180 619	11 085	130 463	neuv.	O
Reding, a.s., Bratislava	668 468	30 366	289 641	186	V
SES, a.s., Tlmače	3 210 722	127 738	5 653 963	2 368	V *, ***
Siemens, s.r.o., Bratislava	3 828 744	115 805	1 812 250	278	V ***
Slavia Capital, a.s., o.c.p., Bratislava	576 077	13 092	598 648	50	O
Slov. telekomunikácie, a.s., Bratislava	18 840 000	3 468 000	62 219 000	9 804	O *, ***
Slovakofarma, a.s., Hlohovec	5 092 000	241 000	6 326 000	1 482	V ***
Slovalco, a.s., Žiar nad Hronom	10 859 610	589 767	13 133 980	675	V *
Slovenská pošta, š.p., Banská Bystrica	5 806 872	169 746	7 098 458	17 590	O *
Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava	42 441 391	234 911	132 034 868	9 693	V
SLSP, a.s., Bratislava	16 279 000	1 230 000	205 037 000	5 255	B ***
SPP, a.s., Bratislava	69 978 000	8 690 000	94 793 000	6 253	V
Stredoslovenská energetika, a.s., Žilina	14 571 011	26 659	9 302 042	2 546	O *
Tatravagónka, a.s., Poprad	3 161 230	(41 940)	3 358 554	2 248	V *
Tempest, s.r.o., Bratislava	365 324	19 417	199 693	114	O *
Uniqa Poistovňa, a.s., Bratislava	1 271 055	15 415	1 626 572	305	P *
Váhostav-Tunely a špec. zakl., a.s., Bratisl.	539 337	17 837	369 774	453	V
Vodohospodárska výstavba, š.p., Bratislava	3 081 606	2 220 945	41 596 522	225	V
Wüstenrot životná poisťovňa, a.s., Bratislava	118 846	2 080	233 729	neuv.	P *****
Západoslovenská energetika, a.s., Bratislava	18 213 619	429 737	9 517 465	2 542	O
ZSNP, a.s., Žiar nad Hronom	4 426 766	(2 522 485)	6 390 991	2 719	V
Železiarne Podbrezová, a.s., Podbrezová	7 052 485	90 244	9 408 745	4 082	V *, ***

- Vvýrobný sektor
- Oostatné podniky
- Bbankový sektor
- Ppoisťovací sektor
- *priemerný prepočítaný stav zamestnancov
- **iba individuálne výsledky spoločnosti, nie za celú skupinu COOP Jednota
- ***konsolidované údaje
- ****tržby = výnosy, tak ako ich vyčíslila spoločnosť v doplňujúcich údajoch
(chýba kompletný výkaz ziskov a strát)
- *****tržby = výška predpísaného hrubého poistného
- *****tržby = výnosy z predaja cenných papierov a krátkodobého finančného majetku
- *****tržby = uvedená len výrobná spotreba

2.1.2 Spoločnosti – účastníci súťaže „Najlepšia Ročná správa 2003“

Názov organizácie	Tržby (v tis.SKK)	Čistý zisk (v tis. SKK)	Suma aktív (netto v tis. SKK)	Počet zamestn.	pozn.	
Ability Development SK, a.s., Bratislava	99 936	2 523	44 004	78	O	
Asset Soft, a.s., Bratislava	338 225	58 440	240 592	254	O	
B.O.F., a.s., Bratislava	3 503 880	131 523	6 031 766	87	O	
Biotika, a.s., Slovenská Ľupča	1 385 705	8 429	1 951 862	1 018	V	*
COOP Jednota Bratislava, spotr. družstvo	2 396 522	8 461	748 658	neuv.	O	
COOP Jednota Slovensko, spotr. družstvo	409 388	20 036	864 741	neuv.	O	**
Datalan, a.s., Bratislava	822 550	9 802	344 035	103	O	
Dexia banka Slovensko a.s., Žilina	2 002 831	371 073	26 315 936	621	B	***
Doprastav, a.s., Bratislava	7 938 005	207 256	4 583 006	3 096	V	*
ELAS, spol. s r.o., Prievidza	377 494	19 119	333 062	95	O	*
EuroTel Bratislava, a.s.	11 191 778	1 115 379	15 116 244	1 270	O	***
EXIMBANKA SR	408 646	95 741	7 187 419	88	B	
GAMO a.s., Banská Bystrica	379 607	17 238	122 076	86	O	
Generali Poistovňa a.s., Bratislava	1 106 043	(56 048)	1 421 410	234	P	*, *****
HVB Bank Slovakia a.s., Bratislava	3 197 855	635 305	48 694 677	413	B	***
ISTROBANKA, a.s., Bratislava	2 045 283	168 779	27 643 212	687	B	***
Istrochem, a.s., Bratislava	1 797 906	101 447	3 554 770	884	V	*
K.T. spol. s r.o., Komárno, (Komár. tlačiarne)	521 155	7 093	207 339	124	O	
Komerční banka Bratislava, a.s.	331 375	119 714	3 706 052	107	B	
Komunálna poisťovňa a.s., Banská Bystrica	640 258	72 775	969 761	221	P	*****
KONTINUITA - Slov. životná poisťovňa, a.s., BA	861 469	(22 384)	1 702 180	63	P	*****
KOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Bratislava	7 360 620	357 194	9 927 797	851	P	*****
MATADOR a.s., Púchov	9 327 326	182 655	8 144 153	3 357	V	*
NEOGRAFIA, a.s., Martin	1 633 905	43 428	1 529 390	1 016	O	*
Novácke chemické závody, a.s., Nováky	4 766 410	4 529	3 389 601	1 577	V	*
Orange Slovensko, a.s., Bratislava	15 833 972	2 707 771	12 345 870	1 211	O	
PALMA - TUMYS a.s. Bratislava	3 541 020	85 198	3 275 857	879	V	
Pokoj DDP	3 521 909	38 728	2 208 958	neuv.	P	*****
Poštová banka, a.s., Bratislava	1 802 906	33 932	22 266 466	756	B	***
DDP TATRY - SYMPATIA, Bratislava	2 880 023	143 063	5 816 319	neuv.	P	
PRVÁ PENZIJNÁ správ. spol., a.s., Bratisl.	65 136	4 986	145 971	neuv.	P	
Prvá stavebná sporiteľňa, a.s., Bratislava	3 418 876	787 314	43 121 118	382	B	***
QBE poisťovňa, a.s., Košice	540 288	24 693	1 791 273	145	P	*, *****
Q-EX, a.s., Trenčín	159 112	4 070	119 778	neuv.	O	
REDING a.s., Bratislava	545 538	18 003	345 380	179	V	*
REGADA, s.r.o, Prešov	167 864	3 119	70 944	neuv.	V	
Siemens s.r.o., Bratislava	4 676 900	157 299	2 345 369	292	V	
Slovak Telecom, a.s., Bratislava	17 776 000	3 749 000	64 103 000	8 094	O	***
Slovalco a.s., Žiar nad Hronom	9 681 233	1 103 000	11 809 259	664	V	*
Slovenská pošta, š.p., Banská Bystrica	6 764 810	96 932	6 764 581	17 459	O	****
Slovenská sporiteľňa, a.s., Bratislava	17 341 000	2 731 000	208 338 000	5 283	B	***
SZRB, a.s., Bratislava	937 812	134 648	14 387 070	136	B	*
Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava	47 358 967	1 310 125	126 316 756	9 504	V	

Názov organizácie	Tržby (v tis.SKK)	Čistý zisk (v tis. SKK)	Suma aktív (netto v tis. SKK)	Počet zamestn.	pozn.	
SES, a.s., Tlmače	5 210 235	7 028	3 953 368	2 304	V	*
SPP, a.s., BBA	76 722 000	20 450 000	109 525 000	5 659	O	
Tempest spol. s r.o., Bratislava	341 031	17 842	185 096	102	O	*
UniBanka, a.s., Bratislava	2 745 241	279 991	38 712 260	975	B	*
UNIQUA poisťovňa a.s., Bratislava	1 509 644	29 807	1 794 108	302	P	*, *****
VÁHOSTAV - Tunely a špec. zakl., a.s., BA	656 677	3 391	416 347	471	V	*
Vodohospodárska výstavba, š.p., Bratislava	1 793 180	957 702	38 832 975	227	V	*
Všeobecná úverová banka, a.s., Bratislava	14 819 954	4 518 796	193 936 455	4 004	B	
Železiarne Podbrezová a.s., Podbrezová	5 017 023	88 956	5 373 574	4 122	V	*
Železnice Slovenskej Republiky, Bratislava	10 500 441	(956 527)	74 024 367	22 106	O	

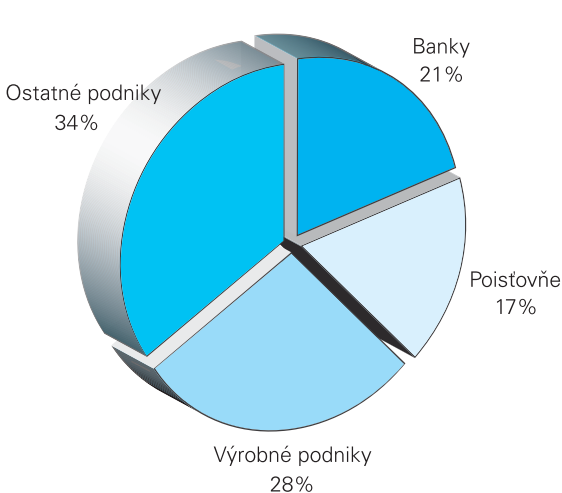
- Vvýrobný sektor
- Oostatné podniky
- Bbankový sektor
- Ppoisťovací sektor
- *priemerný prepočítaný stav zamestnancov
- **iba individuálne výsledky spoločnosti, nie za celú skupinu COOP Jednota
- ***konsolidované údaje
- ****tržby = výnosy, tak ako ich vyčíslila spoločnosť v doplňujúcich údajoch
(chýba kompletný výkaz ziskov a strát)
- *****tržby = výška predpísaného hrubého poisťného
- *****tržby = výnosy z predaja cenných papierov a krátkodobého finančného majetku
- *****tržby = uvedená len výrobná spotreba

2.1.3 Štruktúra spoločností – účastníkov súťaže „Najlepšia Ročná správa 2002 a 2003“

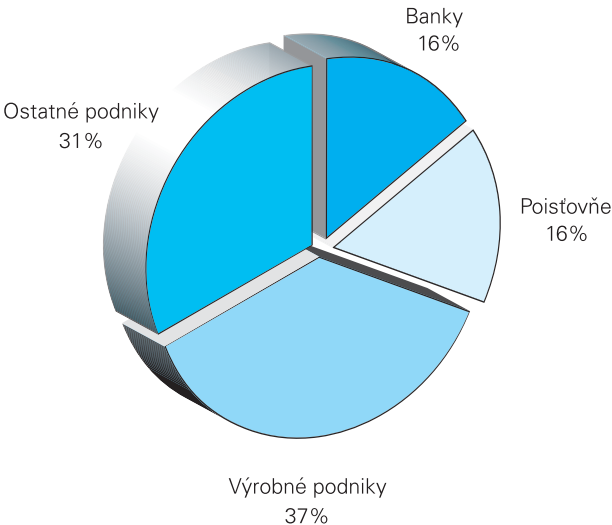
Do súťaže o najlepšiu Ročnú správu za rok 2003 sa prihlásilo 53 účastníkov. V nasledujúcom grafe 2.1 uvádzame percentuálne vyjadrenie účastníkov podľa sektoru, v ktorom podnikajú (výrobné podniky, ostatné podniky, banky, poisťovne). Zo štruktúry spoločností vidieť vysoký záujem bánk a poisťovní. Ich podiel v súťaži značne presahuje podiel všetkých bánk a poisťovní na celkovom počte subjektov zapísaných v Obchodnom registri. Z uvedeného možno usudzovať, že ako spoločnostiam, ktoré prichádzajú do dennodenného kontaktu so širokým množstvom a spektrom klientov im záleží na kvalite Ročných správ, ktorými prezentujú svoje výsledky.

Pre porovnanie, v roku 2003 sa do súťaže o najlepšiu Ročnú správu 2002 prihlásilo 61 spoločností. Štruktúra z pohľadu predmetu činnosti je uvedená v grafe 2.2.

Graf 2.1 | Štruktúra účastníkov súťaže v roku 2003

Graf 2.2 | Štruktúra účastníkov súťaže v roku 2002

2.2 Finančná časť Ročnej správy

Ani tá graficky najlepšie spracovaná Ročná správa nemá veľkú vypovedaciu schopnosť, ak prezentované finančné údaje nie sú spracované v dostatočnom rozsahu a štruktúre primeranej požiadavkám a očakávaniam adresáta Ročnej správy.

Jednou z hodnotených oblastí v rámci súťaže o Najlepšiu ročnú správu za roky 2002 a 2003 bola oblasť finančných údajov, ktorá tvorí podstatnú časť Ročnej správy, z hľadiska požiadaviek kladených zákonom i z hľadiska celkovej vypovedacej schopnosti. Hodnotené boli pritom finančné údaje požadované zákonom, ako aj vybrané finančné ukazovatele, ktorých prezentácia a uvedenie v Ročnej správe zvyšuje jej vypovedaciu schopnosť a vyzdvihuje informačno-prezentačný charakter.

2.2.1 Charakteristika finančných údajov

Pri stanovení výsledného bodového ohodnotenia z hľadiska finančnej časti bolo zohľadnené predovšetkým zverejnenie a analýzy nižšie uvedených údajov. Prezentácia niektorých skutočností nebola aplikovateľná u všetkých účastníkov, preto bol použitý individuálny prístup, na základe ktorého neprichádzali o body spoločnosti, ktoré dané údaje uviesť nemohli (napríklad výkaz cash-flow v prípade bánk).

V nasledujúcom prehľade uvádzame podstatné oblasti, ktoré boli pri hodnotení finančnej časti Ročných správ posudzované:

- Súvaha a výkaz ziskov a strát
- Štruktúra spoločníkov
- Informácie o konsolidovanom celku, údaj o tom, do ktorej konsolidovanej účtovnej závierky sa spoločnosť zahrňuje
- Všeobecné informácie o účtovných zásadách a účtovných metódach
- Informácie o dcérskych, spoločných, pridružených a ostatných podnikoch, podiel na ich základnom imaní a hlasovacích právach, výsledok hospodárenia, vlastné imanie a účtovná hodnota vykázaná v súvahe za jednotlivé finančné investície
- Informácie o derivátoch
- Odložené dane
- Prehľad o pohybe neobežného majetku vrátane prehľadu o pohybe dlhodobého finančného majetku
- Prehľad o pohybe rezerv a tiež skutočnosť, či spoločnosti uvádzajú rezervu na zamestnanecké požitky
- Prehľad o vlastnom imaní, schválenie výsledku hospodárenia predchádzajúceho účtovného obdobia a návrh na jeho použitie
- Prehľad o údajoch súvahy a výkazu ziskov a strát
- Transakcie s podnikmi v skupine
- Informácie o ostatných aktívach a pasívach nevykázané v súvahe
- Udalosti po závierkovom dni
- Cash flow
- Použité metódy konsolidácie a spôsob jej zostavenia (podľa IAS/IFRS, US GAAP, slovenských predpisov atď.)
- Obsah správy audítora, súlad s medzinárodnými audítorskými štandardmi a tiež, či správa obsahovala výrok bez výhrady, s výhradou alebo modifikovaný
- Komentár k majetkovej a výkonnostnej situácii podniku a podrobnosť analýz
- Rozsah zhodnotenia najvýznamnejších vonkajších a vnútorných vplyvov
- Porovnanie spoločnosti s konkurenciou, údaje o trhovom podiele
- Kvantifikácia očakávaní do budúcnosti, prezentácia krátkodobých a dlhodobých plánov
- Iné dôležité údaje užitočné pre užívateľov
- Viacjazyčnosť prezentácie vyššie spomínaných údajov.

2.2.1 Kritériá hodnotenia – prehľad výsledkov

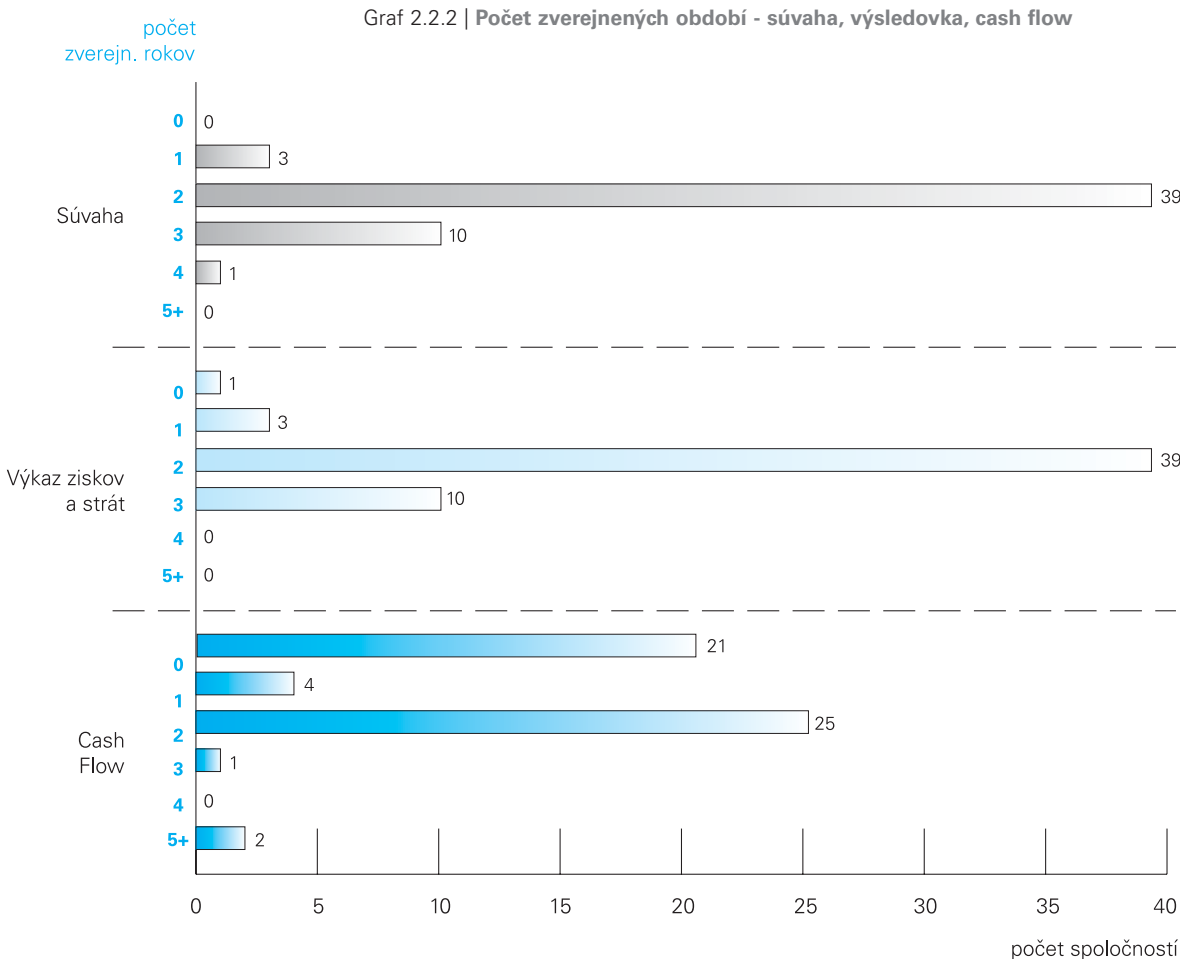
V predchádzajúcej kapitole 2.1 boli vymenované kritériá, na základe ktorých bola hodnotená finančná oblasť Ročných správ. Dôležitosť a váhy jednotlivých údajov, ako i podmienky bodovania boli starostlivo posúdené. V tejto časti publikácie sa pokúsime na sumárnych číslach získaných z vyhodnotenej vzorky účastníkov súťaže popísať stav výsledkov vybraných hodnotených oblastí a tiež ich porovnať s výsledkami súťaže v minulom roku, či došlo k zlepšeniu alebo zhoršeniu.

V nasledujúcom prehľade (graf 2.2.1) sumarizujeme existenciu vymenovaných položiek v Ročných správach. Nekladiť sa dôraz na kvalitatívnu stránku, graf vyjadruje len percentuálny podiel spoločností uvádzajúcich dané informácie.

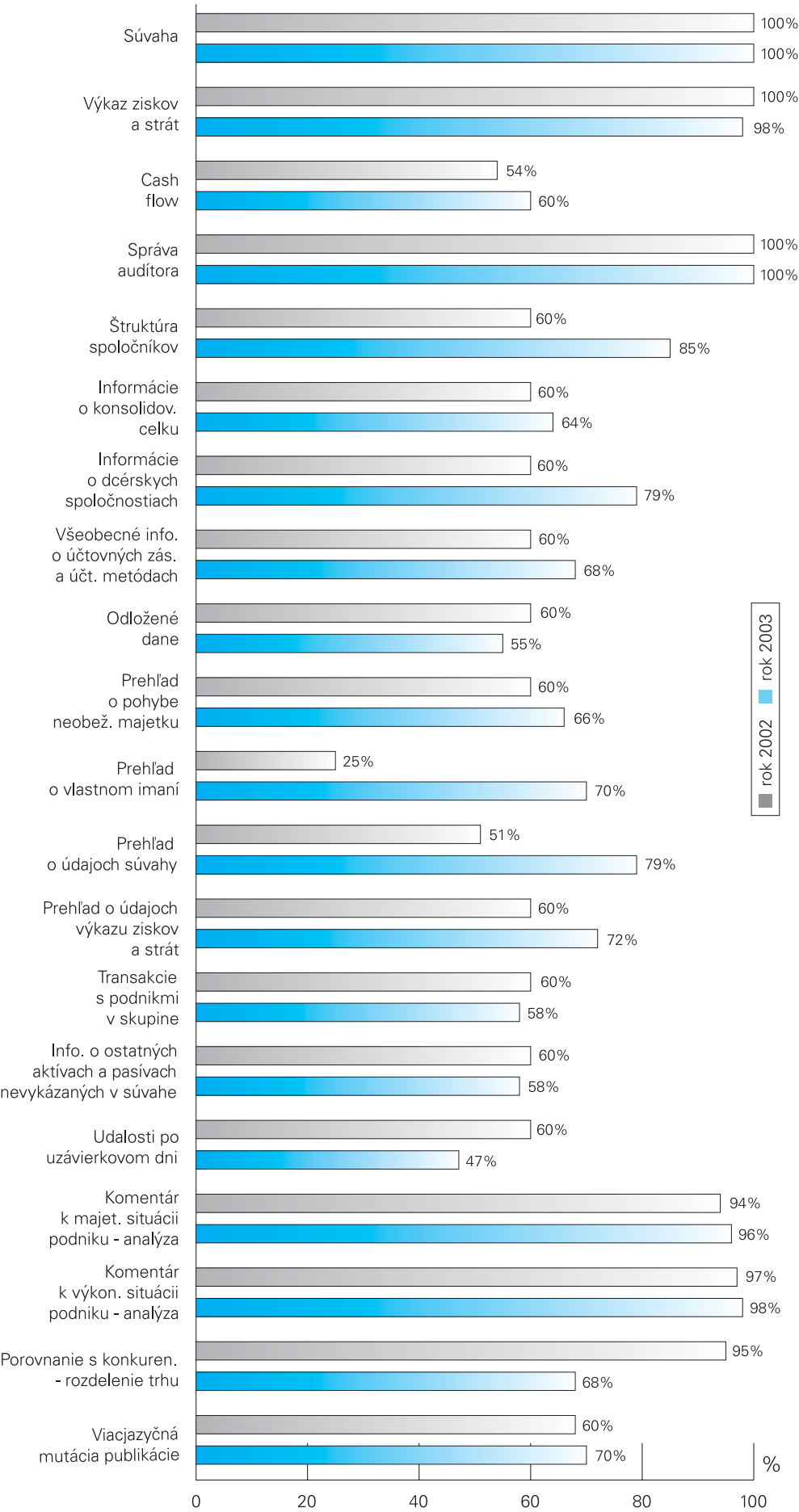
Z grafu možno vidieť, že všetky spoločnosti uviedli vo svojich Ročných správach súvahu a správu audítora. Len v jednom prípade chýbal výkaz ziskov a strát. Ostatné zákonom stanovené údaje z poznámok k účtovnej závierke uviedlo v kompletnom rozsahu len málo spoločností.

Oproti roku 2002 sa výrazne zlepšilo zverejnenie štruktúry spoločníkov, informácie o dcérskych spoločnostiach, prehľad o vlastnom imaní a prehľad o vybraných údajoch výkazu ziskov a strát. Domnievame sa, že dôvodom zlepšenia bola zmena v stanovení obsahu Ročnej správy v Zákone o účtovníctve. Naopak, spoločnosti nepokryli postačujúco oblasť týkajúcu sa údajov popisujúcich trhový podiel a udalosti, ktoré nastali po závierkovom dni. Je to významný nedostatok, pretože udalosti po závierkovom dni môžu v niektorých prípadoch výrazne zmeniť situáciu spoločnosti. Vypovedacia schopnosť závierky sa stáva nedostatočnou a neúplnou. Ako príklady spomínaných pozávierkových operácií uvádzame zmenu vlastníckej štruktúry, predaj alebo kúpu finančných investícií, navýšenie vlastného imania, zmenu v orgánoch spoločnosti, prechod na novú značku.

Popri rozsahu finančných výkazov (súvaha, výkaz ziskov a strát, cash flow) je pre čitateľa Ročných správ podstatný počet období, za ktoré sú finančné výkazy uvedené a ich vzájomná porovnateľnosť. Nasledujúci graf 2.2.2 zobrazuje počet období, za ktoré spoločnosti uviedli súvahu, výkaz ziskov a strát a cash flow.

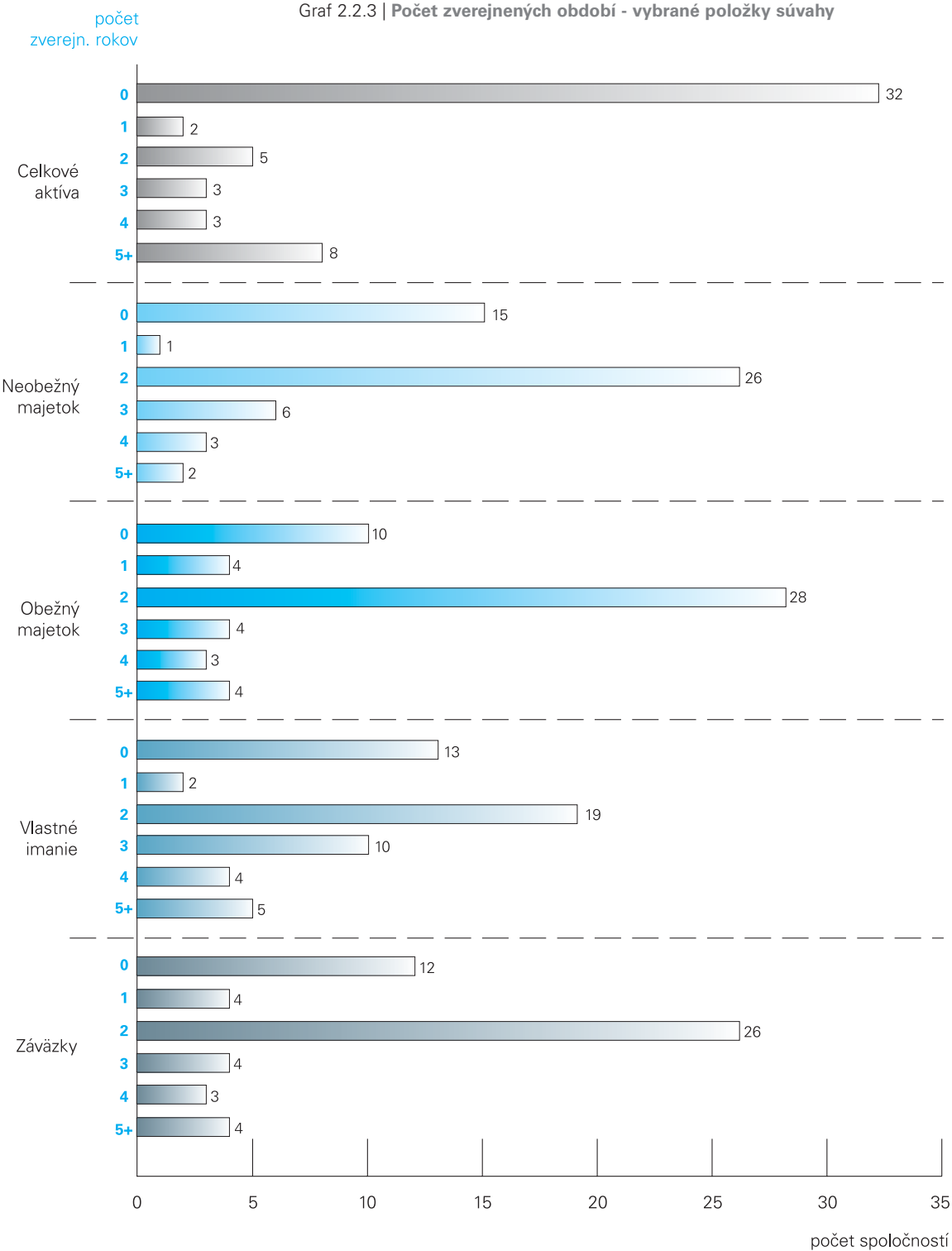
Graf 2.2.1 | Zverejnené údaje v ročných správach - % spoločnosti

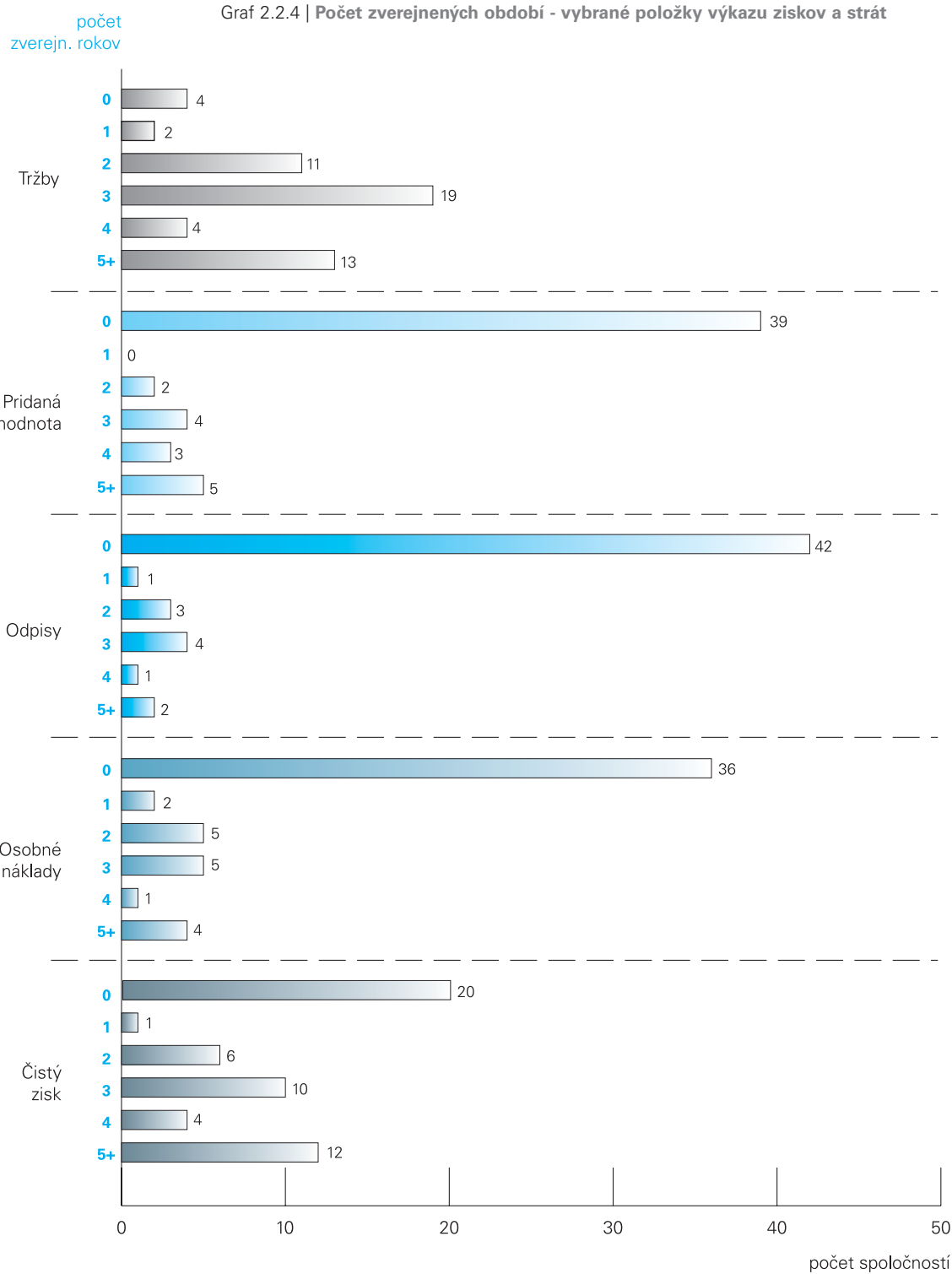

Pokiaľ spoločnosti neuvedú finančné výkazy v plnom rozsahu za viac ročných období, je potrebné zverejniť aspoň vývoj významných položiek, z ktorých sú tvorené. Uvedené údaje sú pre čitateľa primárnym zdrojom informácií, na základe ktorého si vytvára hrubý obraz o trende vývoja spoločnosti. Počet období, za ktoré boli zverejnené vybrané položky súvahy a výkazu ziskov a strát znázorňuje graf 2.2.3 (vybrané položky súvahy) a graf 2.2.4 (vybrané položky výkazu ziskov a strát).

Z grafu 2.2.3 vyplýva, že spoločnosti najčastejšie zverejňujú a často analyzujú vývoj neobežných a obehných aktív, vlastného imania a záväzkov v časovom horizonte dvoch rokov. Takýto časový horizont je však pre potrebu analytikov, prípadných investorov, či potenciálnych obchodných partnerov nepostačujúci, nakoľko neposkytuje dostatočný obraz o vývoji a raste spoločnosti, jej výsledkoch a majetku.

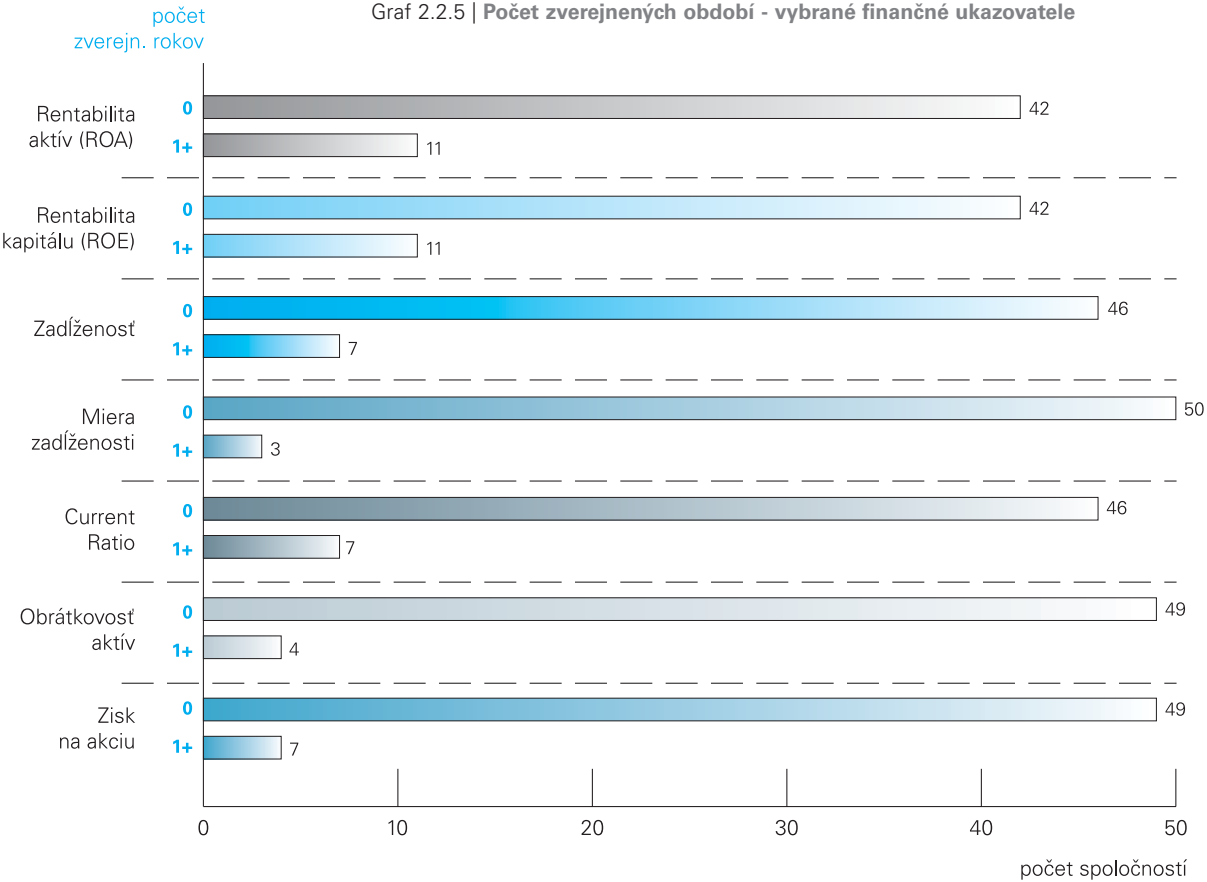
Z grafu tiež vyplýva alarmujúci fakt, že približne 10 – 15 spoločností z 53-och (čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 19 – 28%) o vyššie uvedených vybraných položkách súvahy neuvádza žiadne údaje.

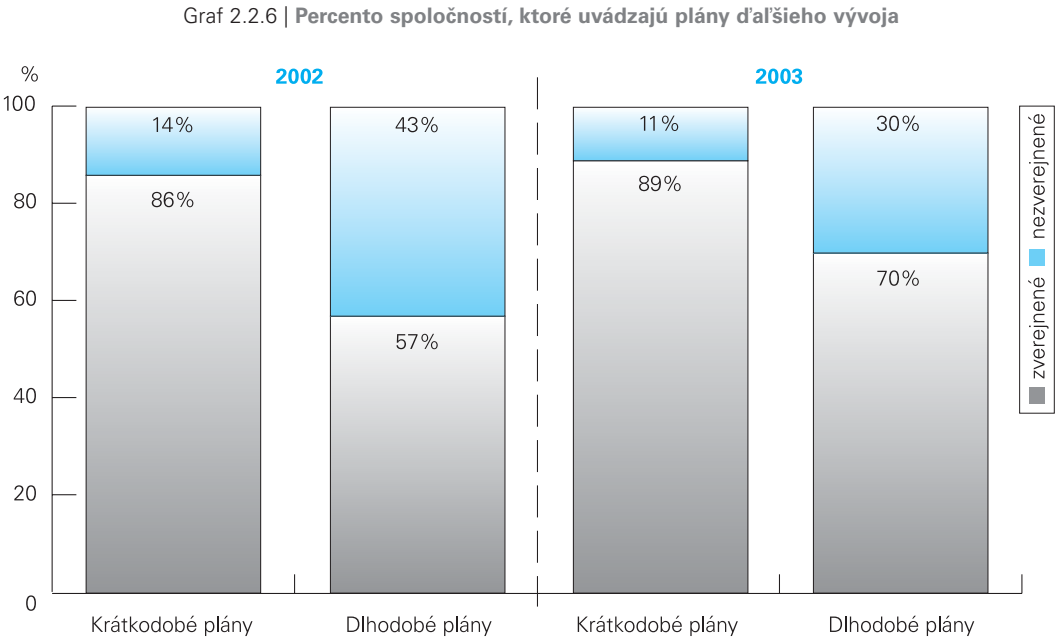
Na základe grafu 2.2.4 možno pozorovať, že približne 60% spoločností sa vo svojich Ročných správach venuje analýze vývoja tržieb v časovom horizonte dlhšom ako 2 roky (t.j. 3 a viac rokov). Za rovnaké obdobie zverejňuje údaje o vývoji počtu zamestnancov až 70% spoločností. Je škoda, že spoločnosti sa rovnako nevenujú aj ostatným údajom výkazu ziskov a strát, ako sú vývoj osobných nákladov, odpisov, pridanej hodnoty, alebo marže.

Doteraz prezentované údaje v grafoch 2.2.1 - 2.2.4 spoločnosti obvykle do Ročných správ zaraďujú. Vo svete je pravidlom v Ročnej správe podrobnejšie zverejňovať analytické ukazovatele. Ako zobrazuje graf 2.2.5, zverejňovanie analytických ukazovateľov je v slovenských Ročných správach zriedkavosťou:

Z dôvodu vysokej vypovedacej schopnosti uvedených ukazovateľov by bolo žiadúce, aby spoločnosti uvádzali analytické ukazovatele častejšie.

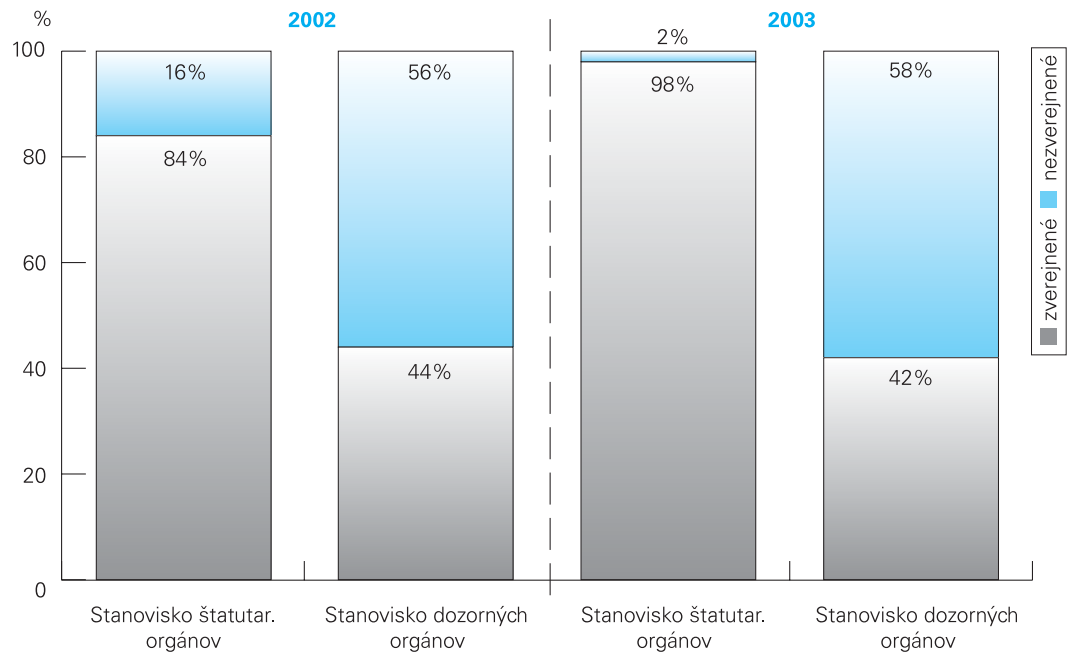
Vybrané a analyzované finančné ukazovatele, položky súvahy a výkazu ziskov a strát poukazujú na výsledky spoločnosti v minulosti. O cieľoch, ktoré sa bude spoločnosť snažiť dosiahnuť v krátkodobom, ale aj dlhodobom horizonte svojej ďalšej činnosti najčastejšie informujú výkonné orgány spoločnosti. O zverejnených krátkodobých a dlhodobých plánoch v Ročných správach za rok 2002 a 2003 informuje graf 2.2.6.

Z grafu možno pozorovať, že strategickým (dlhodobým) a taktickým (krátkodobým) cieľom sa v Ročných správach 2003 venuje viac spoločností ako tomu bolo v roku 2002. Ešte stále však veľa spoločností svoje krátko- a dlhodobé plány neuvádza.

Na prvých stranách Ročných správ sa nachádza príhovor štatutárnych, dozorných poprípade iných orgánov spoločnosti. Ich úlohou je zhodnotenie uplynulého obdobia (hospodárskeho roka) a vysvetlenie hlavných vplyvov, ktoré v danom období pôsobili na činnosť a dosiahnuté výsledky spoločnosti. O tom, ako často spoločnosti stanoviská uvedených orgánov uvádzajú poskytuje prehľad v grafe 2.2.7.

Graf 2.2.6 | **Percento spoločností, ktoré uvádzajú stanoviská výkonných orgánov**

Z grafu vyplýva, že výrazne narástol pomer zverejnených stanovísk štatutárnych orgánov v Ročných správach 2003. Percento spoločností, ktoré uvádzajú stanoviská dozorných orgánov je nízke a v porovnaní s rokom 2002 takmer konštantné. Treba poukázať na fakt, že vytvorenie dozorných orgánov vyplýva zo zákona všetkým akciovým spoločnostiam. Zo zloženia účastníkov súťaže (viď kapitola 2) možno vidieť, že približne 87% predstavujú práve akciové spoločnosti. 42% zverejnených stanovísk dozorných orgánov svedčí o tom, že nie všetky svoje stanoviská publikovali.

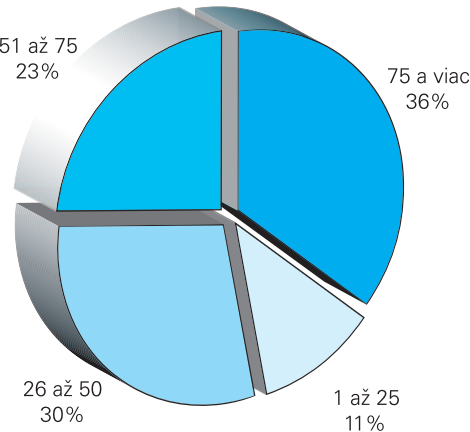
Výsledky spoločnosti prezentované v Ročnej správe sú graficky upravované. Tento fakt môže mať vplyv na celkový počet strán, na ktorých je Ročná správa vytlačená. Ďalším faktorom ovplyvňujúcim rozsah Ročnej správy je detailnosť a rozsiahlosť zverejnených údajov. Ročná správa má svojim obsahom i grafikou čitateľa zaujať. V niektorých prípadoch je vhodnejšie uvádzať údaje rozvrhnúť na viacero strán, čo umožní čitateľovi ľahšiu orientáciu. Vo všeobecnosti nemožno povedať, koľko strán by Ročná správa mala obsahovať. Rozsah Ročnej správy závisí od rozhodnutia jej vydavateľa a od toho aké údaje chce akou formou zverejniť. Graf 2.2.8 zobrazuje percentuálne vyjadrenie počtu strán v Ročných správach za rok 2003, ktoré boli prihlásené do súťaže. Z grafu je možné vidieť, že približne 60% Ročných správ je vytlačených na viac ako 50-tich stranách.

Ročná správa je dôležitým komunikačným a prezentačným prostriedkom pri komunikácii so zahraničnými subjektami (dodávateľmi, odberateľmi, potenciálnymi investormi, finančnými analytikmi, atď.). Pravidlo prezentovať dôležité údaje i v cudzom jazyku sa stáva nevyhnutným faktorom pri prezentácii spoločnosti. Nasledujúci graf 2.2.9 zobrazuje jazykové mutácie, ktoré boli použité pri preklade Ročných správ 2003:

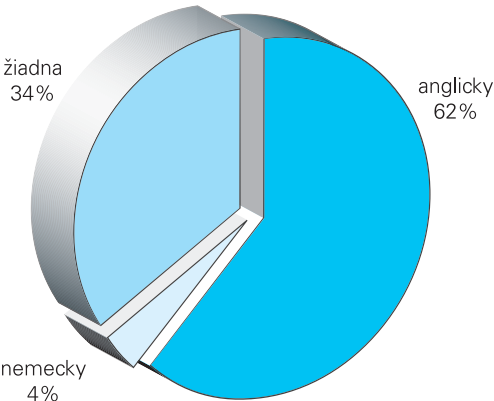
Z grafu je zrejmé, že 34% Ročných správ bolo vytlačených len v slovenskom jazyku. Zákonná podmienka tým nie je porušená, no z hľadiska rozšírenia podnikateľských, či komunikačných aktivít spoločností, by bolo žiadúce, aby sa zvyšoval podiel viacjazyčných mutácií Ročných správ.

Ako bolo uvedené v bode 1.4, pokiaľ je spoločnosť spoločníkom v iných spoločnostiach, kde má podstatný, resp. rozhodujúci podiel, je povinná uvádzať konsolidované údaje. V Ročných správach 2003 časť

Graf 2.2.8 |
Počet strán v Ročných správach za rok 2003

Graf 2.2.9 |
Jazykové mutácie Ročných správ za rok 2003

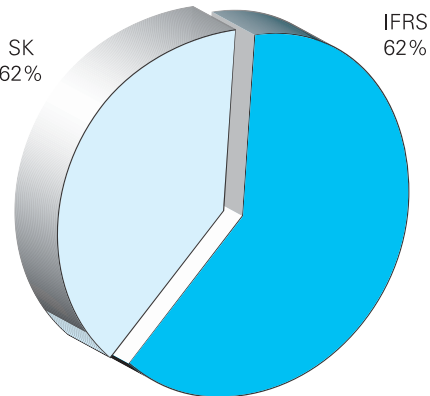
spoločností, ktoré majú povinnosť konsolidácie, konsolidované údaje vo forme konsolidovaných účtovných závierok v Ročných správach 2003 zverejnilo. Konsolidované údaje boli pritom často zostavené v súlade s medzinárodnými účtovnými štandardmi (IFRS). Uvedená skutočnosť zvyšuje ich vypovedaciu i porovnávaciu schopnosť v medzinárodnom meradle. Z celkového počtu 53 prihlásených Ročných správ boli v 16-tich zverejnené konsolidované účtovné závierky. Graf 2.2.10 zobrazuje v súlade s akými účtovnými štandardmi boli konsolidované účtovné závierky zostavené.

Ako je uvedené v bode 1.1, Zákon o účtovníctve č. 431/2002 Z. z. vyžaduje, aby súčasťou zverejnených finančných výsledkov spoločnosti bolo aj zverejnenie účtovnej závierky vrátane poznámok k účtovnej závierke v plnom rozsahu. Nasledujúci graf 2.2.11 vyjadruje percento úplnosti zverejnenia poznámok k účtovnej závierke:

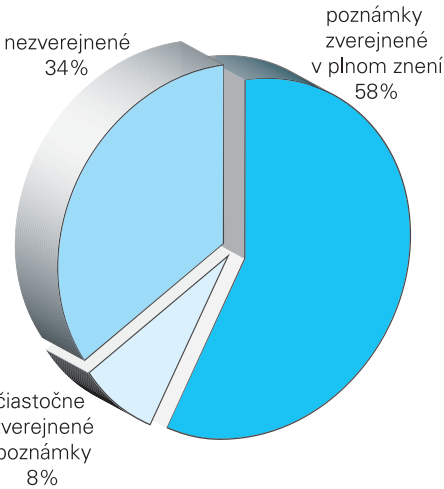
Z grafu vyplýva, že až 42% spoločností nezverejnilo poznámky k účtovnej závierke v plnom rozsahu, čím nespĺnili jednu z požiadaviek stanovených zákonom.

Graf 2.2.1 zobrazuje aj percento spoločností, ktoré vo svojich Ročných správach uviedli svoj podiel na trhu, na ktorom pôsobia. Možno konštatovať, že v roku 2003 pomer uvedenia podielu na trhu poklesol (v roku 2003 uviedlo 68% spoločností, v roku 2002 95%). Veľmi málo spoločností okrem podielu na trhu vo svojich Ročných správach uvádza priamo porovnanie so svojimi konkurentmi prostredníctvom ukazovateľov ako sú tržby, miera zisku, počet zamestnancov a podobne. Graf 2.2.12 zobrazuje percento Ročných správ, v ktorých bolo porovnanie s konkurenciou zverejnené.

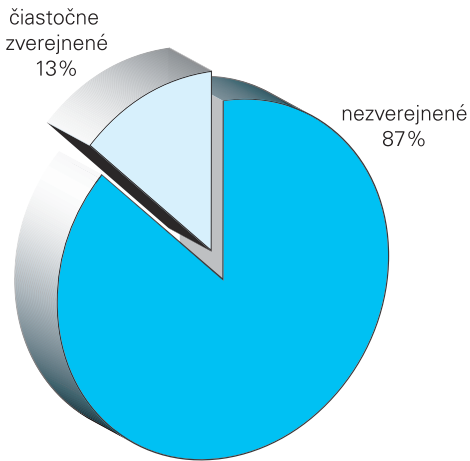
Graf 2.2.10 | Použité účtovné štandardy v konsolidovaných závierkach Ročných správ za rok 2003

Graf 2.2.11 | Úplnosť zverejnených poznámok k účtovným závierkam Ročných správ za rok 2003

Graf 2.2.12 | Percento Ročných správ za rok 2003, v ktorých bolo zverejnené porovnanie s konkurenciou

Graf 2.2.13 | Výrok audítora v Ročných správach za rok 2003

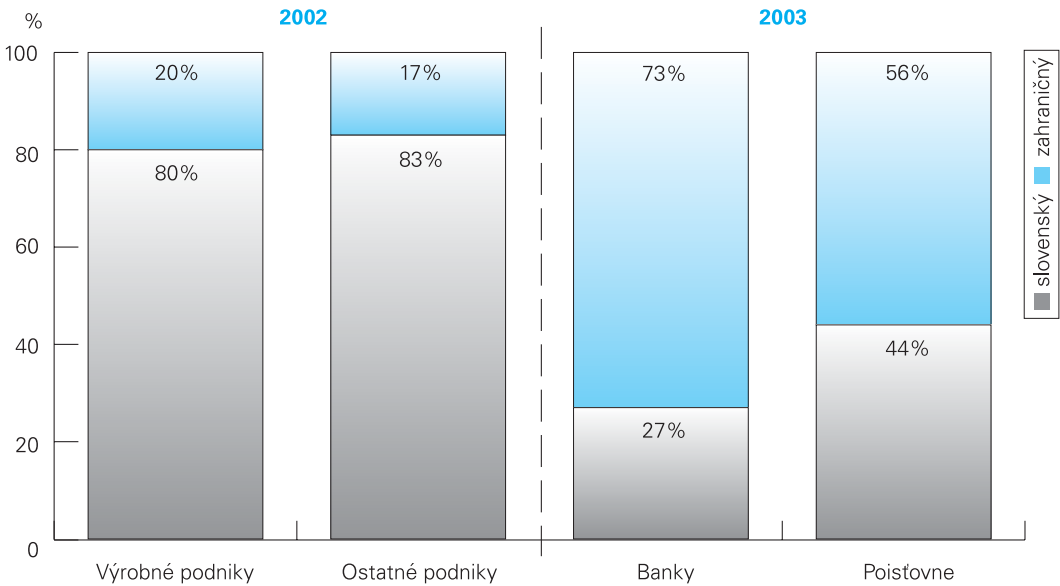

Z grafu vyplýva, že len 13% spoločností porovnáva svoje výsledky s výsledkami svojich konkurentov. Netreba zdôrazňovať, že porovnanie výsledkov spoločnosti s jej hlavnými konkurentmi uvedené priamo v Ročnej správe, na jej vypovedacej hodnote len pridáva.

Z grafu 2.2.1 vyplýva, že všetky spoločnosti vo svojich Ročných správach uviedli správu audítora. Pre čitateľa je dôležité, či táto správa potvrdzuje správnosť údajov uvedených v účtovnej závierke, tzn. výrok bez výhrady alebo audítora vo svojej správe uvádza obmedzenia na určité oblasti z účtovnej závierky, tzv. výrok s výhradou. V niektorých prípadoch, ak audítora uzná za vhodné, uvádza priamo v texte auditorskej správy dodatočné údaje o účtovnej závierke, ktoré nemajú vplyv na jeho celkový výrok, tzv. modifikovaná správa bez vplyvu na jeho výrok. Graf 2.2.13 percentuálne vyjadruje, koľko správ audítora v Ročných správach 2003 bolo bez výhrady, koľko bolo modifikovaných bez vplyvu na jeho výrok a koľko bolo s výhradou:

Oproti roku 2002 nastalo výrazné zlepšenie úrovne zverejňovania finančných údajov Ročných správ. Nemaľý podiel na tom má zaiste fakt, že Slovensko a slovenské podnikateľské subjekty čoraz častejšie a tvrdšie presadzujú svoje výrobky alebo služby na zahraničných trhoch, alebo naopak zahraničné subjekty ponúkajú svoje produkty formou kapitálových vstupov. Oba fakty vplyvajú na úroveň Ročných správ, ktoré už nepredstavujú nevyhnutnosť stanovenú zákonom, ale slúžia ako prezentácia spoločnosti smerom k svojmu vonkajšiemu i vnútornému okoliu. Graf 2.2.14 zobrazuje rozdelenie spoločností podľa sektoru, v ktorom pôsobia, na základe pôvodu ich rozhodujúceho kapitálu.

Graf 2.2.14 | Pôvod ovládajúceho kapitálu v zúčastnených spoločnostiach

Na záver sme ešte vybrali niekoľko Ročných správ za rok 2003 ako príklad, kde boli jednotlivé údaje z účtovnej závierky zverejnené v dostatočnom rozsahu:

Údaje z účtovnej závierky	Názov spoločnosti
SES, Všeobecné informácie o účtovných zásadách a účtovných metódach	UniBanka, Slovak Telekom, Dexia
Odložené dane	Komerční banka Bratislava, Železiarne Podbrezová, Biotika
Prehľad o pohybe neobežného majetku	Železiarne Podbrezová, Siemens, B.O.F.
Prehľad o vlastnom imaní	Kooperativa, Vodohospodárska výstavba, SZRB
Prehľad o údajoch súvahy	QBE poisťovňa, Železiarne Podbrezová, B.O.F.
Prehľad o údajoch výsledovky	Eurotel, Železiarne Podbrezová, Kontinuita
Transakcie s podnikmi v skupine	Doprastav, Slovenská sporiteľňa, Istrobanka
Informácie o ostatných aktívach a pasívach nevykázané v súvahe	Komerční banka Bratislava, Železiarne Podbrezová, Biotika
Analýza finančných ukazovateľov	Asset Soft, Siemens, SES Tlmače, ŽSR, Prvá stavebná sporiteľňa
Udalosti po závierkovom dni	VÚB, Poštová banka, Prvá stavebná sporiteľňa

2.3 Nefinančná (prezentačná) časť Ročnej správy

Prezentačná časť Ročnej správy je vstupnou bránou k otvorenosti spoločnosti, a preto sa v tejto časti sa venujeme identifikácii jednotlivých informácií a údajov, ktoré patria do všeobecnej časti Ročných správ.

2.3.1 Charakteristika údajov všeobecnej informovanosti, organizačnej štruktúry a kontaktných spojení.

Informácie a údaje zabezpečujúce všeobecnú informovanosť sú potrebné pre všetky, inak veľmi odlišné cieľové zainteresované strany daného podniku. Zaoberajú sa predmetom podnikania, hospodárskou činnosťou podniku, jeho celkovou správou a riadením a ďalšími skutočnosťami, ktoré s podnikom súvisia. Môžeme ich rozdeliť do nasledujúcich častí:

- úvodné slovo,
- identifikačné údaje, vlastnícke vzťahy a orgány podniku,
- štruktúra a identifikácia vrcholných predstaviteľov,
- organizačná štruktúra a kontaktné miesta,
- poslanie, vízia a ciele podniku,
- humanitné akcie, podporné činnosti, sponzoring a environmentálna politika,
- personálna politika,
- dôležité nepriaznivé správy,
- povinnosti podniku voči štátu a iným organizáciám (compliance statement),
- nové produkty a služby,
- finančná časť (len všeobecná informácia o potrebe informovanosti o finančných záležitostiach, podrobnejšie viď kapitolu č. 2 – Finančná časť),
- špecifikácia obchodných oblastí podniku.

Úvodné slovo

má patriť najvyššiemu predstaviteľovi spoločnosti, spravidla predsedovi predstavenstva a generálnemu riaditeľovi. Často sa uvádza aj ako list alebo príhovor a má charakter neformálneho oslovenia cieľových zainteresovaných strán. Mal by sa zamerať na rozhodujúce oblasti predkladaného dokumentu.

Ak nie je predseda predstavenstva zároveň aj generálnym riaditeľom, je možné, aby vystúpili s príhovorom obaja. V takom prípade by sa však obe oslovenia nemali prekryvať, ale vhodne dopĺňať. Kým predseda predstavenstva sa zameriava na strategické súvislosti vývoja správy podniku, generálny riaditeľ koncipuje konkrétne otázky strategického a taktického riadenia.

Príhovor by mal pôsobiť dôveryhodne a mal by byť napísaný štylisticky čisto a pôsobivo. Vhodne by mal podporiť uvádzané argumenty číselnými údajmi, čím sa jeho dôveryhodnosť zvýši.

Časti, z ktorých sa jadro úvodného slova skladá, môžeme rozdeliť na:

a) Zhodnotenie minulého vývoja

- ide o zhodnotenie vývoja makroekonomického a konkurenčného prostredia a ako sa podnik spätne s týmto vývojom dokázal vysporiadať v interných procesoch,

b) Dôležité udalosti roka, za ktorý sa Ročná správa vypracovala

- v tejto časti by mali byť prezentované najmä informácie a údaje exaktného charakteru (konkurenčná pozícia, investície, certifikácia, ocenenia a i.), ale aj vybrané finančné ukazovatele (obrat, tržby, zisk, rast hodnoty akcie a i.),

c) Zameranie spoločnosti na budúce obdobie

- smerovanie podniku závisí od kvalitne zvládnutých strategických východísk, predovšetkým vízie, poslania a cieľov podniku a je vhodné v stručnej forme naznačiť smerovanie konkurencieschopnosti spoločnosti,

d) Poďakovanie subjektom, ktoré prispeli k prosperite podniku

- záverom úvodného slova by mal vrcholný predstaviteľ poďakovať zákazníkom, klientom, dodávateľom, finančnej komunite, zamestnancom, prípadne ďalším zainteresovaným stranám za spoluprácu a podiel na úspechoch spoločnosti.

Úvodné slovo by malo byť sprevádzané profesionálne spracovanou fotografiou vrcholného predstavitela, pretože akcionári a ďalší partneri nemajú vždy možnosť ho osobne poznať. Mal by byť uvedený aj titul, plné meno, funkcia a vlastnoručný podpis.

Identifikačné údaje, vlastnícke vzťahy a orgány podniku

Nemali by chýbať základné informácie, ktoré spoločnosť ukladá do Obchodného registra:

- obchodné meno,
- právna forma,
- sídlo,
- predmet činnosti,
- deň vzniku,
- výška základného imania.

Vlastnícka štruktúra spoločnosti na druhej strane zohráva vo vzťahu k zainteresovaným stranám (najmä akcionári, investori a analytici) dôležitú úlohu a významne ovplyvňuje ich správanie voči spoločnosti. Preto by sa podniky nemali brániť odhaliť a otvorene informovať o vlastníckych vzťahoch uvedením konkrétneho majiteľa, či spolumajiteľov, spolu s číselným vyjadrením podielov akcií na základnom imaní a čase vstupu do spoločnosti. Ak má spoločnosť majetkovú účasť v iných spoločnostiach, bolo by žiadúce sprehľadniť aktuálny stav všetkých majetkových podielov, prípadne aj charakteristiky ich predmetu činnosti a väzbu na hlavné podnikanie.

Vhodné je uviesť majetkové účasti (v absolútnom a relatívnom vyjadrení) v texte s vysvetlením strategického zámeru a mali by byť podporené grafickým vyjadrením formou tabuľky alebo grafu.

Doporučujeme uviesť aj mechanizmus vzťahov vlastníkov prostredníctvom správnych orgánov k manažmentu a ich vzájomné pôsobenie v prospech všetkých akcionárov. Touto problematikou sa zaoberá aj vedný odbor „správa spoločnosti“ (anglicky termín „Corporate Governance“), ktorý skúma a rieši problematiku vplyvu vlastníkov a správnych orgánov na manažment a zainteresované strany, aby dosiahli zhodnotenie svojich investícií.

Štruktúra a identifikácia vrcholných predstaviteľov

Osobitnú pozornosť venujú všetky zainteresované strany identifikácii a štruktúre vrcholných predstaviteľov podniku (funkcionárov a členov predstavenstva a dozornej rady ako správnych orgánov a predstaviteľov vrcholného vedenia podniku). V prípade správnych orgánov a vrcholného manažmentu je vhodné uviesť:

- pri plnom mene aj tituly,
- funkčné zaradenie,
- vzdelanie s uvedením názvu najvyššie absolvovanej školy,
- počet rokov odbornej praxe, postgraduálne odborné vzdelanie, profesionálne ocenenia a aktivity,
- získané ocenenia a certifikáty,
- pri zmene vo funkciách uviesť oboch predstaviteľov a dobu ich pôsobenia.

Prezentáciu informácií a údajov o jednotlivých predstaviteľoch spoločnosti by mala dotvárať samostatná fotografia.

Uvedené informácie vytvárajú pohľad na profesionálnu, odbornú a osobnostnú zdatnosť predstaviteľov spoločnosti v konkurenčnom prostredí.

Organizačná štruktúra a kontaktné miesta

Zverejnením organizačnej štruktúry spoločnosti získajú cieľové zainteresované strany, najmä investori, informácie o efektívnom využívaní a alokovaní finančných prostriedkov. Odzrkadľujú deľbu riadiacej a výkonnej práce v spoločnosti a prijatej stratégie. Výber typu organizačnej štruktúry má bezprostredný vplyv na úspešnú realizáciu stratégie.

Zvýšený efekt nesie so sebou aj identifikovanie vrcholných riadiacich pracovníkov, zodpovedných za konkrétnu funkčnú oblasť spoločnosti, a to plným menom aj priamym kontaktom na riadený úsek.

Poslanie, vízia a ciele podniku

Východiská stratégie podniku určujú konkurenčné postavenie a smerovanie spoločnosti do budúcnosti. Poslanie a vízia by mali byť formulované stručne, výstižne a motivujúco. Mali by korešpondovať s úvodným slovom vrcholného predstaviteľa.

Poslanie je dôležitá súčasť komunikácie, oslovujúca cieľové zainteresované strany. Jeho tvorba má vychádzať z nasledovného prístupu:

- aké sú potreby zákazníkov,
- aké sú spotrebiteľské skupiny,
- ako uspokojuje podnik potreby zákazníkov,
- aké sú dôvody existencie podniku.

Dobre napísané poslanie je krátke (nie viac ako 100 slov), je podnetné a malo by sa vyhnúť frázovitosti.

Vízia, podobne ako poslanie, krátko načrtáva v zovšeobecnených pojmoch predstavu o budúcom smerovaní a postavení podniku.

Vízia zachytáva trendy, ktoré sú často konkurenciou prehliadnuteľné, a tým je pre vlastníkov a zamestnancov inšpirujúcou a motivujúcou.

Ciele podniku by mali byť napísané stručne, jasne a mali by byť jednoznačne merateľné, pričom je vhodné ich členiť na strategické (vecné) a finančné ciele. Mali by obsahovať časový horizont.

Humanitné akcie, podporné činnosti, sponzoring a environmentálna politika

Ide o pomerne širokú oblasť pre poskytnutie informácií a údajov veľmi dôležitých pre väčšinu cieľových zainteresovaných strán. Spoločnosti, ktorých hlavný predmet činnosti (anglicky termín „core business“) priamo i nepriamo významne zasahuje do kvality životného prostredia môžu prezentovať investičné aktivity na skvalitnenie technológií. Tieto podstatne menej poškodzujú životné prostredie a zabezpečujú ochranu zdravia vlastných zamestnancov a celého regiónu. Túto časť je možné nadviazať na výskum a vývoj v spoločnosti.

V súčasnosti sa uvedená činnosť spája aj s pojmom „spoločenská zodpovednosť podniku“ (anglicky termín „Corporate Social Responsibility“ - CSR) ako spôsobu pre vhodné spoločenské aktivity a prezentovanie good will. Tu sa prezentuje vedomie zodpovednosti podniku voči sociálnym problémom spoločnosti. Identifikuje subjekty a oblasti, ktorým podnik programovo pomáha (v zmysle prijatej stratégie v danej oblasti, napríklad šport, kultúra, charita, školstvo, zdravotníctvo), alebo pomáha jednorázovo, buď finančnou alebo nefinančnou formou. Vhodné je dotvoriť text fotografiami dokumentujúcimi aktivity. Finančné prostriedky možno vyčíslieť v určitom časovom rade a zároveň vyjadriť perspektívu v danej oblasti.

Personálna politika

Slovenská republika ako člen Európskej únie sa čoraz viac otvára globálnym vplyvom a tieto procesy sa nevyhnú ani podnikovej personalistike. Ročná správa je tým najvhodnejším miestom prezentácie naplňania systémových programov zvyšovania kvalifikácie a rekvalifikácie zamestnancov. Dobrá Ročná správa uvádza graficky pútavo informácie o štruktúre zamestnancov podľa vzdelania, pohlavia, veku, príslušnosti k menšinám, prípadne podľa pracovného zaradenia.

Zároveň v prípade podnikov s predmetom činnosti, ktorý zaťažuje životné prostredie je vhodné uviesť informácie a údaje o opatreniach v bezpečnosti práce. Vhodné je uviesť pri prezentovaní systému odmeňovania aj štruktúru benefitov, ktoré popri platoch získavajú zamestnanci, vrátane manažérov.

Osobitnou kapitolou je zvyšovanie podielu žien na štruktúre zamestnanosti a vyššieho funkčného zaradenia v súlade s ich kvalifikačnými a osobnostnými predpokladmi. Stále existujú predsudky voči postaveniu žien, čo sa prejavuje v ich nižšom funkčnom zaradení a mzdovom ohodnotení za rovnocennú prácu v porovnaní s mužmi. Opakované analýzy a prieskumy uskutočnené v Slovenskej republike pravidelne potvrdzujú diskrimináciu v ohodnotení a postavení žien.

Obdobný stav prevláda aj v predsudkoch a nedôvere voči menšinám, najmä rómskej menšine. Aj zamestnávanie hendikepovaných ľudí nemá zázemie v podnikateľských subjektoch, napriek programovej podpore zo strany štátu.

Dôležité nepriaznivé správy

Ide o poskytnutie citlivých informácií a údajov, ktoré by mali podniky uvádzať pre komplexnosť obrazu o svojej činnosti. Vysvetlenie často nepríjemných informácií manažmentom spoločnosti môže objasniť objektívne príčiny, ktoré podnik nemohol ovplyvniť, a ktoré sú často len dočasného charakteru. Spoločnosť môže uviesť prijaté opatrenia na riešenie vzniknutého stavu. Zabráni tak šíreniu skreslených alebo neúplných správ, predchádza nedorozumeniam a pozitívne ovplyvňuje mienku zainteresovaných strán, osobitne médií a verejnosti všeobecne.

Ide o informácie o súdnych sporoch, ktoré podnik vedie alebo sú s ním vedené, o dočasnom nepriaznivom stave v podniku, prípadne iné informácie (neplnenie si povinností voči štátu a partnerom, aféry, pracovné úrazy a i.), ktoré nepriaznivo ovplyvňujú jeho hospodársku činnosť.

Povinnosti podniku voči štátu a iným organizáciám (compliance statement)

Informácie tohto charakteru sú predmetom záujmu všetkých zainteresovaných strán, najmä štátu, ale aj dodávateľov, klientov, zákazníkov a miestnej komunity. Je dôležité deklarovať plnenie povinností voči štátu (dane a odvody, clá, poplatky, prípadne odloženie daňovej povinnosti).

Rovnako významné je deklarovanie plnenia povinností voči obchodným partnerom, ako je včasné plnenie záväzkov z obchodného styku a splácanie úverov. Tu môže nepriamo spoločnosť deklarovať svoju pripravenosť k plneniu záväzkov aj informáciou o získaní a dosiahnutí priaznivého stupňa ratingu v renomovanej ratingovej agentúre.

V tejto súvislosti doporučujeme prehľadne v texte a graficky uviesť štruktúru záväzkov. Pre podporu svojich vyjadrení je vhodné, ak podnik prezentuje vyjadrenia stálych dodávateľov a partnerov.

Nové produkty a služby

Z hľadiska využívania strategických opatrení signalizovania budúcich zámerov má spoločnosť možnosť prezentovať pripravenosť k inovácii svojich výrobkov a služieb. Poskytnutím týchto údajov spoločnosť informuje širší okruh zainteresovaných strán o úspešnosti stratégie podniku v jej kvalitnom riadení, čo by sa malo pozitívne prejavovať aj na záujme predovšetkým investorov, zákazníkov a dodávateľov.

Ročná správa však nie je len propagačným materiálom. Obsah tejto časti Ročnej správy je spravidla sústredený skôr na stručnú charakteristiku novinek, obdobie ich zavedenia, oblasť poskytovania a ich významu.

Finančná časť

(len všeobecná informácia o potrebe informovanosti o finančných záležitostiach, podrobnejšie pozri kapitolu č. 2 – Finančná časť Ročnej správy)

Špecifikácia obchodných oblastí podniku

Ide o dôležité informácie a údaje o konkurenčnej pozícii v podnikateľskej činnosti podniku, najmä z hľadiska tržieb. Doporučujeme uviesť vývoj trhového podielu aj z časového hľadiska v horizonte 3 – 6 rokov a medziročné porovnania. Čitateľ by mal byť upozornený na problémy a prípadné nedostatky, odôvodnenia pripravovaných zmien vo vzťahu k zmenám v konkurenčnom prostredí, na inovácie a zámery.

Značnú vypovedaciu schopnosť o sile a postavení podniku má vyčíslenie podielu jeho výrobkov a služieb na trhu. Ak o ňom hovorí Ročná správa s pomocou grafov a tabuliek, je to najzrozumiteľnejšie. Tieto informácie sú predmetom hodnotenia fakticky všetkých zainteresovaných strán, najmä akcionárov, investorov, bánk, alebo dodávateľov.

2.3.2 Kritériá hodnotenia – podrobná analýza plnenia súťažných kritérií v prezentačnej časti

Táto časť publikácie sa opiera sa o vzorku hodnotených Ročných správ spoločností, vydaných v rokoch 2002 a 2003. Jednotlivé kritériá sú zostavené na základe všeobecnej akceptovateľnosti hodnotenia kvality nefinančnej časti Ročných správ.

Pod každým názvom kritéria uvádzame jeho priemerné naplnenie.

1. kritérium: Informuje zrozumiteľne o predmete a spôsobe činnosti.

Rok	2002	2003
Priemer	-	89,1 %

Ročná správa by mala obsahovať informácie o predmete podnikania a spôsobe činnosti. Predmet podnikania môže byť uvedený spolu s ostatnými informáciami a údajmi z Obchodného registra.

Spôsob činnosti definuje ako sa spoločnosť zapája do podnikania, ako konkuruje, aké sú väzby s externým okolím, respektíve medzi internými funkčnými útvarmi.

2. kritérium: Informuje zrozumiteľne (pravdivo) o trhovej pozícii a trhovom podiele.

Rok	2002	2003
Priemer	72,4%	65,3%

Vo vzorke sledovaných Ročných správ sa spoločnosti v rozhodujúcej miere venovali podielu výrobkov/výrobných skupín na celkovej produkcii podniku. Podstatne menej z nich uvádzalo trhovú podiel v konkurenčnom prostredí.

Vývoj v prezentácii týchto informácií nie je pozitívny práve pre nedostatočné charakteristiky konkurenčného odvetvového prostredia a samotnej konkurenčnej pozície spoločnosti. Nedostatkom sa javí aj medziročné porovnanie zmien v tejto trhovej pozícii. Väčšiu ochotu poskytovať dané informácie vykazujú finančné inštitúcie.

Ako príkladné spracovanie uvádzame:

Orange Slovensko Bratislava (2002)	Uvádza prehľadne graficky a názorne spracovaný vývoj podielu na trhu mobilnej komunikácie v Slovenskej republike podľa počtu zákazníkov s vymedzením svojho podielu.
------------------------------------	--

3. kritérium: Prehľadne uvádza vlastnícku štruktúru firmy vrátane majetkových podielov v iných spoločnostiach.

Rok	2002	2003
Priemer	77,5%	64,8%

Dôležitou súčasťou Ročnej správy sú informácie o vlastníkoch spoločnosti v štruktúre: názov a právna forma právnickej osoby, oblasť podnikania, majetková účasť (vlastnícka štruktúra spoločnosti spolu s percentuálnym vyčíslením podielov na základnom imaní). V prípade fyzickej osoby je postačujúce uviesť jej podiel a označiť ju za položku „ostatní vlastníci“, resp. „fyzická osoba“.

Do tejto časti patria aj informácie o majetkových podieloch v iných spoločnostiach. Ak takéto podiely existujú, uvádza sa názov a právna forma spoločnosti, podiel na majetku, sprievodný text, ktorý obsahuje vysvetlenia a zodpovednosť spoločnosti za investovanie do podnikov, ako aj ich stručnú charakteristiku (obrat, hospodársky výsledok, predmet činnosti, výpis z obchodného registra, viditeľné označenie právnej formy) a celkový prínos investície pre podnik.

V prípade, ak podnik nemá žiadne majetkové účasti v inom podniku, je dobré o tejto skutočnosti informovať jednoduchou formulkou „Spoločnosť XY nemá majetkový podiel v inej spoločnosti“.

Medzi časté nedostatky patrí neprehľadné a neúplné uvádzanie vlastníckych podielov (napríklad v texte úvodného slova). Veľmi málo sa uvádzajú rámcové informácie o hlavných akcionároch/podnikoch v skupine a pri štátom zriadených inštitúciách chýba zákon, na základe ktorého boli založené.

Ako príkladné spracovanie uvádzame:

Slovakofarma Hlohovec (2002)	Uvádza názvy spoločností, v ktorých má vlastnícky podiel právnu formu spoločnosti, percentuálny podiel, grafické spracovanie s rozdelením na spoločnosti s rozhodujúcim podielom, spoločnosti s podstatným podielom a spoločnosti s menšinovým podielom, so sprievodným textom k týmto podielom
Matador Púchov (2003)	Už viac rokov, vrátane roku 2003, otvorene a vyčerpávajúco informuje zainteresované strany vo svojich Ročných správach o akcionárskej štruktúre, nielen materskej spoločnosti, ale aj majetkových podieloch v dcérskych spoločnostiach. Uvedené informácie dopĺňa o ďalšie základné informácie o pôsobení v týchto spoločnostiach.

4. kritérium: Obsahuje dostatočné (aj životopisné) inform. o vrcholných predstaviteľoch firmy.

Rok	2002	2003
Priemer	48,7%	36,3%

Poznať vrcholných predstaviteľov podniku je dôležité nielen pre zamestnancov, akcionárov, ale aj pre vonkajšie zainteresované strany. Preto sa uvádzajú: titul, plné meno, funkcia, respektíve oblasť súčasného pôsobenia vrcholného predstaviteľa, vzdelanie s uvedením názvu vzdelávacej inštitúcie najvyššieho stupňa, počet rokov odbornej praxe, ocenenia alebo iné významné aktivity, s vizuálnym vyobrazením vedúcich predstaviteľov. Vhodné je uvádzať aj členstvo členov dozornej rady v orgánoch iných spoločností, konflikt záujmov - najmä členstvo v orgánoch inštitúcií, ovplyvňujúcich hospodárenie spoločnosti.

Veľká časť Ročných správ stále uvádza len meno a funkciu svojich vrcholných predstaviteľov.

Ako príkladné spracovanie uvádzame:

Datalan Bratislava (2003)	Uvádza informácie o vrcholných predstaviteľoch spoločnosti ako titul, plné meno, funkcia, absolvované vysokoškolské vzdelanie, predchádzajúce zamestnanie, rok vstupu do spoločnosti a funkčný postup, s uvedením jeho vizuálnej podoby.
Kooperatíva poisťovňa Bratislava (2002)	Uvádza nielen nadobudnuté najvyššie vzdelanie svojich predstaviteľov, ale aj chronologický priebeh ich kariéry, absolvovanie postgraduálneho vzdelávania a dĺžku ich pôsobenia v sektore poisťovníctva. Údaje a informácie sú primerane a graficky pôsobivo dotvorené ich farebnou fotografiou.

5. kritérium: Firma deklaruje plnenie záväzkov voči štátu, príp. voči iným partnerom.

Rok	2002	2003
Priemer	56,0%	42,8%

Informácie o schopnosti podniku plniť záväzky voči partnerom sú dôležitou súčasťou Ročnej správy. Tu sa podnik zmieňuje o povinnostiach voči štátu vo forme platieb daní, odvodov, cla, o včasnom plnení záväzkov voči iným partnerom, či už ide o obchodný styk alebo styk s bankou (napr. splácanie úveru).

Nemali by chýbať informácie o podiele dokladovaných platieb na celkových záväzkoch. V prípade negatívneho vývoja pohľadávok/záväzkov sa uvádza odôvodnenie. Ak spoločnosť vedie alebo je proti nej vedený súdny spor, uverejňuje iba ich zoznam. Pozitívne pôsobia aj vyjadrenia stálych dodávateľov o včasnosti platby podniku, o dodržiavaní kontraktov, respektíve o iných pozitívnych skutočnostiach (napríklad o získaní ratingu alebo iného ocenenia za včasné plnenie svojich záväzkov).

Najčastejším nedostatkom je neprehľadné uvádzanie záväzkov (často len vo finančnej časti). Tieto záväzky je vhodné uvádzať v ich primeranej štruktúre aj v texte všeobecnej časti Ročných správ.

Ako príkladné spracovanie uvádzame:

Slovakofarma Hlohovec (2002)	Informuje o súdnom spore, ktorý je voči nej vedený spolu s predpokladom jeho vývoja. Podnik vedie voči iným spoločnostiam nevýznamné súdne spory. Ďalej informuje o súdnych sporoch vedených voči spoločnostiam v skupine a súdnych sporoch, ktoré tieto podniky v skupine vedú voči iným spoločnostiam.
BOF Bratislava (2002)	Informuje o podrobení sa ratingovému hodnoteniu agentúrou CRA Rating Agency, a. s., v roku 2001 a jeho prehodnoteniu v roku 2002. Spoločnosť bola posúdená ako kvalitný subjekt s nadpriemernou schopnosťou splácať všetky svoje dlhodobé záväzky.
Doprastav Bratislava (2002)	Hodnotiteľov zaujalo spracovanie informácií o plnení záväzkov voči štátu a obchodným partnerom. V časti „Záväzky“ prehľadne informuje o štruktúre záväzkov a ich plnení v časovom horizonte. Ide o dlhodobé a krátkodobé záväzky do lehoty a po lehote splatnosti.

6. kritérium: Hodnotová identita firmy je komunikovaná a artikulovaná.

Rok	2002	2003
Priemer	-	61,1%

Procesy hľadania a kodifikovania osobnostného profilu podniku a jeho využitie v oblasti tvorby imidžu a podnikovej kultúry sú predmetom projektov identity spoločnosti (anglický termín „Corporate Identity“). Ide o nástroj v komunikácii so zainteresovanými stranami, najmä so zamestnancami a zákazníkmi. Týka sa to zadefinovania hodnôt, ku ktorým sa spoločnosť hlási a od ktorých sa odvíja činnosť všetkých zamestnancov. Ide o budovanie dôvery, istoty a „priateľstva“ voči komerčnému okoliu. S týmto prístupom, zameraným navonok (nezameniteľný imidž) úzko súvisí uplatňovanie pozitívnej podnikovej kultúry smerom dovnútra spoločnosti. Identita spoločnosti by sa mala prakticky uplatniť v Ročnej správe uvedením základných identifikačných údajov a informácií, ako obchodné meno, dátum vzniku, sídlo, právna forma, predmet činnosti, základné imanie.

To však nestačí na získanie obrazu o imidži podniku. Bolo by vhodné doplniť údaje o dokumenty a fakty, ktorými sa spoločnosť líši od konkurencie smerom k zamestnancom, ale aj smerom na trhy a k partnerom.

Zaznamenali sme absenciu uvádzania identifikačných údajov. Ak aj boli spomenuté, často v neprehľadnej forme. Hodnotová identita vyjadrená len cez históriu je nepostačujúca, vhodné je informovať o nej aj v samostatnom texte Ročnej správy.

7. kritérium: Dlhodobá udržateľnosť produkcie alebo služby je podložená a viditeľne deklarovaná. Poslanie, vízia, budúce zámery a stratégia firmy sú jasne stanovené.

Rok	2002	2003
Priemer	65,2%	77,5%

Poslanie, vízia a ciele podniku sú neoddeliteľnou súčasťou Ročnej správy, ktorá sa predkladá širokej verejnosti. V poslaní je definovaný zmysel existencie spoločnosti. Víziou je prítiažlivý obraz budúcnosti a je úzko

spätá s poslaním. Ciele vymedzujú naplňvať stratégiu spoločnosti – dosahovať zisk a zhodnocovať tak investície akcionárov.

Nie je vhodné uvádzať rozsiahlu kapitolu o budúcich zámeroch a stratégiách. Naopak, postačuje jasne a zrozumiteľne deklarovaná stratégia, ako je to uvedené v charakteristike všeobecnej informovanosti. Vo viacerých Ročných správach sa poslanie, vízia a ciele vôbec neuvádzali. Niektoré sa uspokojili s nepriamym vyjadrením v príhovore.

Príklad dobre spracovaného kritéria:

Slovak Telecom Bratislava (2003)	Informuje o vízii a poslaní spoločnosti, ako aj o firemných hodnotách, ktoré spoločnosť vyznáva (ST SPIRIT). Podnik sa riadi etickým kódexom zamestnancov ako základným dokumentom pre formovanie firemnej kultúry.
Matador Púchov (2002)	Spoločnosť jasne a zreteľne vymedzila poslanie, víziu a ciele spoločnosti. Kvalita spracovania týchto informácií poukazuje na to, že spoločnosť dlhodobejšie venuje vymedzeniu a prezentovaniu základných východísk svojho strategického riadenia mimoriadnu pozornosť.

8. kritérium: Referencie o spokojnosti obchodných partnerov/klientov.

Rok	2002	2003
Priemer	34,8%	75,5%

Referencie o spokojnosti svojich obchodných partnerov sa stávajú často najlepšou reklamou. Je na prospech každého podniku, ak disponuje ich kladnými vyjadreniami. Tieto referencie však uvádza približne iba polovica vzorky Ročných správ. Ak sa uvádzajú, tak často neprehľadne. V prípade subjektov, u ktorých sú uvedené údaje predmetom obchodného tajomstva (napríklad v prípade finančných inštitúcií), je možné uviesť referencie primeraným spôsobom. To znamená uvádzať napríklad objem jednotlivých druhov obchodov vo finančnom vyjadrení, prípadne počet zmlúv.

Aj získané významné ocenenia spoločnosti sa považujú za pozitívnu referenciu.

Príklad dobre spracovaného kritéria:

B.O.F. Bratislava (2002, 2003)	Opakovane a prehľadne boli prezentované zoznamy obchodných partnerov v rozsahu jednej strany.
Elas Prievidza (2002)	Prehľadne a zaujímavo riešila poskytnutie tejto informácie rozdelením obchodných partnerov podľa svojich produktových skupín.

9. kritérium: Informuje o aktivitách firmy v oblasti vzťahov k zamestnancom.

Rok	2002	2003
Priemer	-	65,0%

Zamestnanci sú dôležitou súčasťou podniku, bez ktorej by podnik nemohol existovať. Preto sa na zamestnancov ako tvorcov hodnôt v podniku kladie veľký dôraz. Dôležité sú zmienky o počte a štruktúre zamestnancov, ich bezpečnosti pri práci, o podpore ich ďalšieho vzdelávania, o sociálnej politike podniku vo vzťahu k zamestnancom, poskytovaní rôznych zamestnaneckých výhod, služieb, benefitov, napríklad pri narodení dieťaťa, trinásty a štrnásty plat, prípadne zabezpečenie rekreačného pobytu a i.

10. kritérium: Poskytuje prehľad o druhu a množstve produkovaných znečisťujúcich látok, informuje o spôsobe, výsledkoch a cieľoch v znižovaní produkcie škodlivín a celkovej environmentálnej politike firmy. Informuje o podmienkach využívania prírodných zdrojov, ak je to relevantné.

Rok	2002	2003
Priemer	-	33,9%

Podnik by mal mať zadaný svoj postoj k využívaniu prírodných zdrojov a mal by informovať o svojej environmentálnej politike na miestnej, regionálnej, národnej i nadnárodnej úrovni.

Za súčasť informovania adresátov Ročných správ sa považuje aj názorná demonštrácia vzťahu k životnému prostrediu vo výrobe, doprave, technológiách, spolu s uvádzaním dokumentačného materiálu (napr. fotokópie článkov).

Častým nedostatkom je neuvádzanie problematiky v samostatnej kapitole.

11. kritérium: Informuje o sponzoringu, humanitných cieľoch, podpore športu, kultúry, mesta alebo regiónu.

Rok	2002	2003
Priemer	-	44,5%

Podnik je súčasťou spoločenského prostredia, regiónu, a teda má podiel na tvorbe hodnôt v danom regióne. Informuje o podpore športu, kultúry, miest a obcí v danom regióne, prípadne na národnej úrovni.

Uvádza sa aj dokumentačný materiál o sponzoringu, ako napríklad kópia článku z novín, prípadne fotografie z príslušných podujatí.

Nedostatkom je málo používaný dokumentačný materiál (fotografie, fotokópie článkov).

Príklad dobre spracovaného kritéria:

Siemens Bratislava (2002)	Osobitnou a samostatnou časťou informovala o podpore najmä vysokoškolského vzdelávania formou udeľovania ceny Werner von Siemens v troch kategóriách. Okrem tejto informácie informuje o aktivitách v zdravotníctve.
---------------------------	--

12. kritérium: Venuje osobitnú pozornosť postaveniu žien a menšín vo firme.

Rok	2002	2003
Priemer	30,2%	36,1%

Sleduje sa informovanie o zastúpení žien a menšín vo vrcholných funkciách, o podporných programoch pre „ženy po materskej dovolenke“, o vzdelávacích kurzoch a školeniach pre ženy a menšiny, tak ako je to uvedené v charakteristike všeobecnej informovanosti.

Medzi tieto informácie patria aj podiely žien a menšín v orgánoch spoločnosti, podiely na celkovom počte zamestnancov. Pokiaľ podnik nezamestnáva ženy alebo menšiny, mal by o tom informovať.

Za posledné obdobie bol zaznamenaný nárast plnenia tohto kritéria. I napriek tomu stále približne dve tretiny vzorky Ročných správ neinformujú o ženách a menšinách v spoločnosti.

Príklad dobre spracovaného kritéria:

Siemens Bratislava (2002)	Spoločnosť venuje pôsobeniu žien v podniku primeranú pozornosť a grafickou formou informuje o podiele žien na zamestnanosti v spoločnosti.
---------------------------	--

13. kritérium: Komunikuje s čo najširším okruhom subjektov zainteresovaných na firme (akcionári, analytici, investori, zamestnanci, médiá, verejnosť, atď.), poskytuje týmto subjektom relevantné informácie a informuje o výsledkoch tejto komunikácie.

Rok	2002	2003
Priemer	75,1%	64,7%

Úlohou Ročnej správy je komunikovať s čo najširším okruhom zainteresovaných strán, ktoré sú vymedzené v časti 1.2. - Význam Ročných správ.

Takáto komunikácia vyžaduje komplexné informácie o podniku a ich jednoduchú interpretáciu.

Neodporúča sa používať veľa odborných výrazov, vzhľadom na to, že adresátmi Ročnej správy je nielen odborná, ale aj laická verejnosť.

Tu sa stretávame s prílišnou orientáciou iba na úzku vrstvu zainteresovaných strán, najmä na vlastníkov a obchodných partnerov. Informácie pre potenciálnych investorov sú nepostačujúce.

Príklad dobre spracovaného kritéria:

Slovalco Žiar nad Hronom (2002)	Informuje o poskytovaní aktuálnych informácií svojim zamestnancom na internetovej stránke spoločnosti, o pravidelnom týždennom vydávaní informačného bulletinu pre zamestnancov – SLOVALCO bulletin, o vydávaní mesačníka SLOVALCO noviny ako prílohu časopisu Skupiny spoločností ZSNP, o vydávaní mesačníka SLOVALCO magazín v mestskom káblovom televíznom vysielaní, o zorganizovaní Dňa otvorených dverí, exkurzie, odbornej a diplomovej praxe, ako aj konzultácii pre pedagógov a študentov stredných a vysokých škôl.
--	---

14. kritérium: Informuje, či sa firma riadi kódexom.

Rok	2002	2003
Priemer	20,0%	19,3%

Ročná správa by mala informovať o hodnotách, prijatých podnikom pre vymedzenie hraníc etiky v činnosti podniku. Ide o dobrovoľné a doporučené normy. Vhodné je uviesť tituly dokumentov vo formálnej podobe, ďalej typ prijatých dokumentov (či ide o podnikový, odvetvový, alebo všeobecný kódex). Je pozitívne, ak spoločnosti poskytujú informácie o uplatňovaní podnikových etických kódexov. Ich využívanie je vo veľkých slovenských podnikoch, najmä so zahraničnou majetkovou účasťou už pomerne časté. Vhodné je uviesť aj dodržiavanie ustanovení kódexu a prípadné odchýlky v plnení vysvetliť. Osobitne na tomto mieste je dobré upozorniť na kódex pre správu spoločnosti premietnutý do Zjednoteného kódexu pre správu a riadenie spoločnosti ÚFT a INEKO. V prípade tohto kódexu musia spoločnosti, kótované na Burze cenných papierov v Bratislave zverejniť, nakoľko a v ktorých ustanoveniach sa podnik stotožňuje s daným kódexom a ako ho chce postupne plniť.

Viac ako 80 % Ročných správ neuvádza, či sa riadi niektorým kódexom. Aj v prípade, že sa spoločnosť neriadi žiadnym z uvedených kódexov, mala by o tom informovať.

Príklad dobre spracovaného kritéria:

Prvá stavebná sporiteľňa Bratislava (2002)	Uvádza prijatie a uplatňovanie etického kódexu pracovníka v činnosti spoločnosti. Stručne informuje o zameraní a princípoch etického kódexu.
---	--

15. kritérium: Ročná správa je včas publikovaná. Je dostupná čo najširšiemu okruhu osôb.

Rok	2002	2003
Priemer	89,7%	63,9%

Ročná správa by mala poskytovať informácie o zdrojoch dostupnosti Ročných správ prostredníctvom kontaktu na firmu, akým je telefónne číslo, adresa, fax, webová stránka alebo e-mailová adresa kontaktnej osoby podniku.

Dostupná by mala byť v spoločnosti na nahliadnutie, príp. vo verejnej knižnici alebo na požiadanie zaslaná poštou, či dostupná na internete.

Takmer 64 % Ročných správ splnili dané kritérium. Niektorým spoločnostiam, ktoré informujú o dostupnosti, chýba uvedenie kontaktu na podnik prostredníctvom webovej stránky.

16. kritérium: Poskytuje prehľad uverejnených kľúčových informácií o firme v médiách.

Rok	2002	2003
Priemer	14,0%	17,3%

V tejto časti je dôležité, či sa uvádzajú informácie o spoločnosti v médiách prostredníctvom fotokópie publikovaných článkov. Odporúča sa, aby tieto fotokópie boli čitateľné s uvedením zdroja informácií a so stručným, ale výstižným popisom pod uvedenou fotokópiou.

Posledné kritérium je dlhodobo slabšie plnené. Iba 17,3 % sledovaných Ročných správ uvádzalo fotokópie článkov, uverejnených v médiách. Chýba mienka médií o spoločnosti prostredníctvom významných článkov z novín a uvedené fotokópie bývajú často nekvalitné a nečitateľné.

Záver

Význam Ročných správ na Slovensku z roka na rok vykazuje rastúci trend. U mnohých podnikateľských subjektoch pôsobiach na Slovensku už prestávajú byť považované len za povinnosť stanovenú zákonom. Práve naopak, stávajú sa dôležitým komunikačným prostriedkom podnikateľského subjektu s jeho širším či užším prostredím.

Okrem zákonom stanovených údajov mnohé podniky vo svojich Ročných správach zverejňujú i veľa ďalších dôležitých informácií, ktoré sú často podložené číselnými údajmi za viacero období (minimálne tri, no za svetový štandard sa považuje minimálne päť rokov). Najlepšie Ročné správy uvádzajú i porovnanie sa s konkurenciou, či predstavenie stratégie na ďalšie obdobie s uvedením konkrétnych krokov, ktoré sa podnikateľská jednotka v snahe ich naplniť chystá urobiť.

Publikácia má za cieľ popísať jednotlivé kritériá hodnotenia Ročných správ za rok 2003, pričom sa zameriava na oblasti, ktoré sú v nich dobre analyzované, no i na oblasti, ktorým je ešte potrebné venovať viac pozornosti.

Pri vybraných ukazovateľoch porovnáva i úroveň Ročných správ roku 2003 s tými za rok 2002. Najmä pri tomto porovnaní možno pozorovať výrazný posun vpred.

Veríme, že publikácia, práve tým, že sa snaží nepriamo dať akýsi návod na to, čo by mali Ročné správy obsahovať, pomôže skvalitneniu a ešte väčšiemu prínosu pre ich vydavateľov i adresátov.

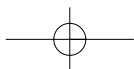
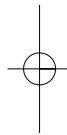
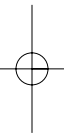
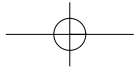
Spoločnosť KPMG pôsobí na Slovensku od roku 1991, avšak v posledných rokoch sa značne rozrástla. V súčasnosti KPMG na Slovensku zamestnáva viac než 250 ľudí a má 10 partnerov. Sme najväčšou audítorskou a poradenskou spoločnosť na Slovensku* a zastávame silnú pozíciu v mnohých sektoroch. KPMG ponúka širokú škálu auditorských a poradenských služieb domácim ako aj nadnárodným spoločnostiam pôsobiacim na Slovensku. Naše trhové postavenie na Slovensku je výsledkom nášho dôsledného zameriavania sa na aspekty dôležité pre našich klientov vrátane vytvárania pridanej hodnoty a komparatívnych výhod. Cieľom KPMG je podstatne zvýšiť úspech našich klientov na trhu.

* podľa analýzy TrendTop 200; 2004

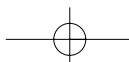
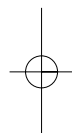
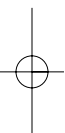
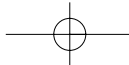
Cieľom INEKO je štúdium ekonomických a sociálnych vzťahov doma a v zahraničí, rozvoj poznatkov o ekonomických procesoch v trhových ekonomikách so zameraním na aplikáciu na hospodárstvo Slovenskej republiky. INEKO sa zameriava najmä na:

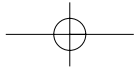
- analýzu ekonomických procesov prebiehajúcich v SR a v zahraničí v oblasti ekonomického a sociálneho rozvoja,
- odporúčanie opatrení na zabezpečenie dlhodobého ekonomického rastu založeného na demokratickom rozvoji spoločnosti,
- organizovanie seminárov, konferencií a tvorivých stretnutí za účelom výmeny poznatkov a umožnenia tvorivej konfrontácie medzi domácimi a zahraničnými ekonomickými odborníkmi,
- organizovanie vzdelávacích programov a iných foriem osvetovej činnosti v oblasti rozvoja podnikania, globalizácie, integrácie, prístupu k informáciám, regulácie prirodzených monopolov, šírenia informačných technológií, malých a stredných podnikov, privatizácie a pod. za účelom zabezpečenia trvalého hospodárskeho rastu a demokratického rozvoja Slovenska.

Túto brožúru vytlačila na tlačiarenskom stroji Polly ABC a knižársky
spracovala spoločnosť ExpresPrint, s.r.o., Žilina. www.expresprint.sk

rocnasprava.sk
kpmg.sk

